

TESTE ANTRENAMENT 2020

(propuneri de rezolvare: prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva)

Test 1/2020 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva

Sub.I. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+3p.+7p.+6p.+4p.

1. Spațiul istoric precizat în sursa A este URSS.
2. O informație referitoare la „modelul chinez”: era întemeiat pe un regim autoritar, axat pe cultul liderului suprem și pe primatul ideologiei.
3. Un conducător politic din sursa A este Stalin; din sursa B – Ceaușescu (sau *Mao*, sau *Kim Ir Sen*).
4. Sursa B.
5. Cauză: „*întrucât sunt singurele capabile să asigura dezvoltarea țării*”.
Efect: „*Stalin ridică în slăvi (...) planificarea și puterea statului*”.
6. Două caracteristici ale democrației în Europa în a doua jumătate a secolului XX sunt separarea puterilor statului și pluralismul politic.

În toate statele democratice, în a doua jumătate a secolului XX, se manifestă separarea puterilor în stat: puterea legislativă – Parlamentul (bicameral sau unicameral); puterea executivă – Guvernul (și președintele, în cazul republicilor); puterea judecătorească – instanțele judecătorești, în frunte cu Curtea Supremă. De exemplu, parlamentul – puterea legislativă – numit în Marea Britanie, Parlament, în Franța, Adunare Națională, în Germania Federală, Bundestag, în Spania, Cortez – exercită autoritatea legislativă – adică adoptă legile. De asemenea, parlamentul exercită controlul activității guvernului, putând demite guvernul printr-o moțiune de cenzură. De buna funcționare a justiției se ocupă instanțele judecătorești; (iar constituționalitatea legilor este supravegheată de o Curte Constituțională).

Pluralismul politic – în statele enumerate mai sus, de fapt în toate cele aflate dincolo de „cortina de fier” își desfășoară activitatea mai multe partide. Formațiunile politice – de centru, de centru stânga, de centru dreapta -, se organizează, participă la alegeri libere, desfășoară campania electorală și, dacă alegătorii le dau mai mult de 50% din voturi, atunci ele formează guvernul, sau, în coaliție cu altele, când nu au obținut 50% +1 vot.

7. O altă caracteristică a totalitarismului din Europa, în prima jumătate a secolului XX, o constituie antisemitismul promovat de regimul nazist din Germania lui Hitler.

Sub.II. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+6p.+10p.+4p.

1. Domnitorul român amintit în sursă este Alexandru cel Bun.
2. Secolul XV.
3. Conflictul militar este bătălia de la Grunwald.

O caracteristică a acestei bătălii este că Ordinul teuton a suferit o mare înfrângere în fața moldovenilor.

4. Două informații referitoare la relațiile diplomatice dintre domnul Moldovei și regele Poloniei sunt:
Alexandru cel Bun a acceptat suzeranitatea regelui polon, punându-se la adăpost de amenințarea ungară.
Alexandru cel Bun a acceptat o dublă suzeranitate, polono-ungară, dând prioritate celei polone.
5. Tratatul de la Lublau, încheiat în anul 1412 între regatele Ungariei și Poloniei, era foarte periculos pentru Moldova, cele două mari puteri din zonă fiind hotărâte să împartă Moldova între ele, desființând-o ca stat.
Prima informație care susține această opinie este: „*primejdia care amenința Moldova din partea celor două regate limitrofe și-a găsit expresia în acordul de la Lublau (15 martie 1412)*”.

Al doilea fragment este: „*era pentru prima dată când teritoriul românesc (...) făcea obiectul unui acord de împărțire între mari puteri (...)*”.

6. Afirmatia că *statele medievale românești s-au constituit în secolul XIV prin acțiuni militare* este adevărată și poate fi dovedită prin următoarele fapte istorice:

În anul 1330, voievodul Valahiei, Basarab I l-a învins la Posada pe regele Ungariei, Carol Robert de Anjou. Peste vreo 30 de ani, pe la 1359-1363, voievodul Moldovei, Bogdan I l-a învins pe regele Ungariei, Ludovic de Anjou. În urma acestor victorii militare au luat naștere statele medievale românești.

Așadar, prin aceste acțiuni militare/bătălii, din secolul XIV au luat naștere statele românești extracarpatiche de sine stătătoare.

Sub.III - 30pct = 24p.+6 p.

Statul român modern

În secolul al XVIII-lea, în condițiile impunerii regimului fanariot în Moldova și Valahia, statele românești ajung în cel mai critic punct al existenței lor: domni fanarioți, armată desființată, obligații – tribut, peșcheșuri - tot mai mari către sultan, comerț monopolizat de Poartă, pierderi teritoriale etc.

Această situație cauzează elaborarea a numeroase proiecte/memorii boierești, adresate statelor creștine. Un astfel de proiect politic elaborat în secolul XVIII este memoriul boierilor moldo-valahi adresat

Test 1/2020 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva

reprezentanților marilor puteri – Austria și Rusia – aflați la Șiștov în anul 1791. Boierii români solicită marilor puteri: revenirea la domniile pământene, consolidarea autonomiei interne, libertatea comerțului, redarea către români a raialelor/cetăților de pe Dunăre – Turnu, Giurgiu, Brăila -, îmbunătățirea stării principatelor.

La începutul secolului XIX, aceste dorințe sunt puse în practică, regimul fanariot încetând, însă memoriile /proiectele politice continuă să fie scrise, obiectivele românilor fiind tot mai numeroase și radicale.

Un proiect politic din prima jumătate a secolului XIX care a contribuit la formarea statului român modern este proiectul pașoptist. Revoluționarii de la 1848, N. Bălcescu, Ion Ghica, I.C. Brătianu, C.A. Rosetti, Vasile Alecsandri, M. Kogălniceanu etc. au redactat programele revoluției – *Petiția Proclamație, Proclamația de la Islaz, Principiile noastre pentru reformarea patriei* etc. În aceste documente, românii solicitau garantarea autonomiei țării, alegerea unui domn român, chiar unirea, reforme în spiritul vremurilor – în viața politică, justiție, administrație, educație, în starea țăranilor etc.

Deși revoluția pașoptistă a fost înfrântă, programul ei/proiectul pașoptist va fi aplicat, atunci când condițiile o vor permite, aceeași generație punând bazele statului român modern în anul 1859.

Două acțiuni referitoare la statul român modern desfășurate în a doua jumătate a secolului XIX sunt constituirea statului român modern – prin dubla alegere a aceluiași domnitor în ianuarie 1859, și consolidarea acestuia prin reformele lui Al.I. Cuza și premierului M. Kogălniceanu.

Generației Unirii de la 1859 îi urmează generația Marii Uniri de la 1918. Din punctul meu de vedere, constituirea României Mari în anul 1918 a fost rezultatul firesc al acțiunilor desfășurate de români și a contextului internațional favorabil.

România a intrat și a luptat în Primul Război Mondial având ca obiectiv acest fapt – Unirea, prevederile convențiilor încheiate în august 1916 cu Antanta o dovedesc foarte clar.

De asemenea, în privința contextului internațional favorabil – destrămarea imperiilor multinaționale care stăpâneau provinciile românești – Imperiul Rus, Imperiul Austro-Ungar -, acordul marilor Puteri – „Cele 14 puncte” ale lui W. Wilson - au permis românilor din Basarabia, Bucovina și Transilvania să decidă în privința unirii cu patria-mamă în anul 1918.

În concluzie, dacă în secolul XVIII românii se află la cel mai critic punct al existenței lor în timpul regimului fanariot, ei acționează, scriu memorii, profită de contextul favorabil. Apoi, ei realizează Mica Unire în 1859, consolidează Mica Românie/ Vechiul Regat prin reformele lui Cuza și Carol I, apoi, la începutul secolului XX, tot într-un context favorabil, realizează Marea Unire din anul 1918, în timpul regelui Ferdinand.

Test 2/2020 MEC – propunere de rezolvare - *prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva*

Sub.I. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+3p.+7p.+6p.+4p.

1. Formațiunea politică precizată în sursa A este Partidul Comunist Român.
2. O informație referitoare la evenimentele din 1968 este că Marea Adunare Națională adoptă o lege de înființare a gărzilor patriotice.
3. Funcția deținută de N. Ceaușescu, precizată în sursa A, este cea de secretar general, iar în sursa B, cea de președinte al republicii.
4. Sursa B.
5. Cauză: „pentru a-i împiedica pe «seniorii de partid» să se emancipeze”.

Efect: „Ceaușescu a introdus principiul «rotării cadrelor»”.

6. Alte două practici politice utilizate de regimul totalitar din România în a doua jumătate a secolului XX sunt folosirea poliției politice și controlarea economiei.

Folosirea poliției politice – Securitatea - împotriva tuturor oponentilor. Cu ofițeri/agenți sovietici, în anul 1948 ia ființă Securitatea, numită atunci Direcția Generală a Securității Poporului, mai apoi Direcția Generală a Securității Statului. Până în anul 1989, toți cei care se opuneau regimului comunist – fie că erau foști lideri sau chiar simpli membri ai fostelor partide democratice, foști patroni, chiaburi, foști preoți greco-catolici, partizani din munți, intelectuali, studenți, ofițeri etc. erau urmăriți, arestați, interogați, chiar schingiuiți, închiși în penitenciarele de tristă amintire de la Sighet, Aiud, Gherla, Pitești, Râmnicu Sărat, Făgăraș, Mislea, Canalul Dunăre-Marea Neagră, deportați în Delta Dunării sau în Bărăgan, numărul victimelor fiind de ordinul zecilor de mii, ba chiar sutelor de mii.

A doua practică totalitară comunistă o constituie *controlul asupra economiei*. Acest lucru s-a realizat prin planificarea rigidă, impusă politic prin Comitetul de Stat al Planificării, naționalizarea industriei, firmelor de transport, sistemului bancar, cinematografele, farmaciilor, micilor ateliere, fondului de locuințe (anii 1948-1952), colectivizarea agriculturii (1949-1962), eliminarea economiei de piață, a liberei concurențe etc.

7. O caracteristică a democrației în România în ultimul deceniu al secolului XX este că s-a revenit la sistemul pluralismului politic și la alegerile libere, după înlăturarea regimului comunist prin revoluția din decembrie 1989.

Sub.II. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+6p.+10p.+4p.

1. Domnitorul român amintit în sursă este Alexandru Ioan Cuza.
2. Secolul XIX.
3. Documentul din anul 1858 este *Convenția de la Paris*.

O caracteristică a acestui act – a Convenției - este că el era menit să servească drept lege fundamentală.

4. Două informații referitoare la Tratatul de la Paris sunt:

Tratatul de la Paris a fost semnat în anul 1856.

Tratatul de la Paris a așezat Moldova și Țara Românească sub protecția/garanția colectivă a marilor puteri.

5. Rolul domnitorului Al.I. Cuza în organizarea statului român modern a fost extrem de mare, Cuza s-a implicat activ în toate măsurile de modernizare/reformare a Principatelor Unite - România.

Prima informație care susține opinia este: „Cuza a dat României instituții politice și economice moderne”.

A doua informație: „Cuza a dizolvat adunarea (...) când aceasta a respins reformele rurală și electorală”.

6. Afirmția că *statul român modern evoluează în primele două decenii ale secolului XX* este adevărată și poate fi dovedită prin următoarele fapte istorice:

În primul rând, statul român evoluează, crește teritorial: în anul 1913, România primește sudul Dobrogei, adică Cadrilaterul. În anul 1918 are loc Marea Unire, prin care Basarabia, Bucovina și Transilvania se unesc cu România. Se trece astfel de la statul român modern la statul național unitar român.

În al doilea rând, statul român modern evoluează din punct de vedere politic, democratic. În anul 1918 se adoptă votul universal masculin, și sunt eliminate discriminările politice, electorale la adresa evreilor.

Așadar, prin aceste acțiuni dintre anii 1901-1918 statul român modern evoluează considerabil.

Sub.III - 30pct = 24p.+6 p. Autonomii locale și instituții centrale în spațiul românesc - sec. IX-XVIII

În secolul al IX-lea, în diferite documente încep să apară informații despre autonomiile românești. O astfel de autonomie este voievodatul lui Gelu (sau al lui *Glad*, al lui *Menuhorut*. Lui *Gyla*, lui *Ahtum* – sec.XI). Două trasături ale autonomiei teritoriale în fruntea căreia se găsea Gelu sunt: faptul că voievodul avea și atribuții militare și că reședința lui Gelu era cetatea Dăbâca, cetate supusă atacurilor ducelui maghiar Arpad.

Cuceririi Transilvaniei de către regii unguri îi urmează înființarea instituțiilor centrale. O instituție centrală din spațiul românesc fondată în secolele XII-XIV este instituția *voievodatului*. Regii Ungariei au vrut să impună în fruntea Ardealului un principe, însă au fost nevoiți să revină la forma tradițională - voievodatul. Voievodul Transilvaniei era numit de către regele Ungariei și îndeplinea ordinele acestuia. Voievodul avea atribuții militare, administrative, judecătorești și fiscale. Însă, voievodul Transilvaniei nu era independent ci era subordonat strict regelui Ungariei, care îl numea dar îl și putea înlocui cu o altă persoană. Reședința voievodului Transilvaniei a fost orașul Alba Iulia, fie chiar cetatea Devei pentru o scurtă perioadă de timp – secolul XIII.

(Se poate alege spațiul extracarpatic – Domnia sau Biserica/Mitropolia cu amănunte)

În spațiul românesc extracarpatic, instituția Domniei are cea mai mare importanță, însă lucrurile evoluează, ba chiar degenerază în timp. Două fapte istorice referitoare la instituțiile centrale – Domnia și Biserica, în secolul XVI sunt:

În alegerea sau detronarea domnului intervin tot mai des statele vecine – Polonia, Imperiul Otoman.

De asemenea, în secolul XVI, sultanul își exercită rolul de confirmare a domnului fapt care arată creștea influenței otomane.

(Dacă optăm pentru Transilvania, putem spune că în secolul XVI se trece de la instituția voievodului la cea a principelui. De asemenea, că principele va fi ales de către Dietă și confirmat de către sultan).

Dacă în secolele XVI-XVII constatăm o creștere a influenței otomane în desemnarea domnilor Moldovei și Țării Românești, în secolul XVIII situația devine dramatică. Sultanul otoman impune în mod direct domni greci, fanarioți, îi mută din Moldova în Valahia și invers, îi înlătură când dorește, chiar ordonă asasinarea lor. Sultanul decide desființarea armatelor moldo-valahe, astfel că domnitorul nu mai este și voievod, se impune monopolul otoman și asupra politicii externe, domnitorii nemaivădând voie să încheie tratate cu alte state... Toate aceste lucruri dovedesc decăderea dramatică a autorității domnești și restrângerea autonomiei țării.

În concluzie, spațiul românesc cunoaște importante mutații, evoluții de-a lungul secolele IX-XVIII. Au loc întemeieri statale, sunt înființate instituții, instituțiile evoluează apoi sau sunt într-o continuă deteriorare.

Test 3/2020 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva

Sub.I. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+3p.+7p.+6p.+4p.

1. Un domnitor precizat în sursa A este Ștefan cel Mare.
 2. O cauză a confruntărilor cu otomanii este declanșarea ostilităților împotriva cetăților de la Dunăre.
 3. Cele două state românești la care se referă ambele surse sunt Moldova și Țara Românească.
 4. Sursa B.
 5. Cauză: „(Ștefan cel Mare fiind) trădat de unii boieri”.
- Efect: „(Ștefan cel Mare) nu a reușit să nimicească, așa cum plănuise, oastea ungară”.
6. Alte două fapte istorice referitoare la organizarea instituțională a statelor românești în secolele XIV-XVI sunt: *evoluția Dietei Transilvaniei și organizarea principatului Transilvaniei.*

Evoluția Dietei Transilvaniei în secolul XIV. Până în anii 1365-1366, în Dieta Transilvaniei sunt prezenți și nobili români de religie ortodoxă. După câștigarea independenței Țării Românești și Moldovei prin victorii asupra Ungariei, Ludovic de Anjou impune reorganizarea Dietei. Astfel, în această instituție reprezentativă a Ardealului, de acum înainte vor fi prezenți doar nobili maghiari, conducători ai secuilor și ai sașilor, toți catolici. Românii care ar fi dorit să își mențină rolul politic trebuiau să treacă la catolicism, astfel că ei au fost și deznaționalizați nu doar catolicizați, integrându-se astfel nobilimii maghiare.

Organizarea principatului Transilvaniei. După înfrângerea Regatului Ungariei de către sultanul Soliman Magnificul, Ungaria este desființată, o parte devenind pašalâc otoman – Pașalâcul de la Buda. În această situație, din anul 1541, Transilvania se transformă din voievodat subordonat Ungariei în principat autonom aflat sub suzeranitatea Porții otomane. De acum înainte, principele va fi ales de către Dieta Transilvaniei și va fi confirmat de către sultan, noul stăpân.

7. O caracteristică a instituției centrale Domnia, din spațiul românesc în a doua jumătate a secolului XVIII este aceea că Domnul este numit în mod direct de către sultan și provine în general din rândul grecilor fanarioți.

Sub.II. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+6p.+10p.+4p.

1. Numele instituției legislative în care Brătianu propune noile legi este Camera Deputaților.
 2. Secolul XX.
 3. Regele României este Ferdinand.
- O acțiune desfășurată de regele Ferdinand este că a dat o proclamație către trupele sale, la 5 aprilie 1917.
4. Două cauze ale înfrângerii armatei române sunt de ordin intern și de ordin extern, nefiind susținută de aliați:
Subdezvoltarea industrială a țării și lipsa de armament pentru armată.
Inexistența unui susținut atac aliat pe frontul de la Salonic și pe cel italian.
 5. Consecințele proiectului de reformă agrară au fost benefice pentru țărani, aceștia urmând să devină proprietari de pământ imediat ce războiul avea să ia sfârșit, marile moșii putând fi expropriate și împărțite.
Prima informație care susține opinia este: „lărgea noțiunea de utilitate publică pentru a include creșterea suprafețelor gospodăriilor țărănești (...)”.
- A doua informație este: „a permis exproprierea pământurilor deținute de Coroană, instituțiile publice și private, străini, moșieri absenteiști (...)”.
6. Afirmția că *statul român modern se consolidează în a doua jumătate a secolului al XIX-lea* este adevărată și poate fi susținută prin următoarele fapte istorice:

În primul rând, statul român se consolidează prin acțiunea reformatoare a lui Al.I. Cuza și M. Kogălniceanu: secularizarea averilor mănăstirești, reforma agrară, școlară, justiției, întărirea armatei etc.

În al doilea rând, statul român modern se consolidează prin aducerea prințului străin - Carol, adoptarea Constituției din 1866, câștigarea independenței, înființarea Băncii Naționale a României, proclamarea Regatului.

Așadar, prin aceste acțiuni dintre anii 1859 și 1881 statul român modern se consolidează considerabil.

Test 3/2020 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva
Sub.III - 30pct = 24p.+6 p. Ideologii și practici politice în Europa și România între anii 1918-1965

Secolul XX a însemnat, atât pentru Europa în general, cât și pentru România în mod special, existența a numeroase ideologii și practici politice - de la democrație, la autoritarism și totalitarism de ambele extreme.

Două ideologii totalitare din Europa Occidentală întâlnite în perioada 1918-1939 sunt fascismul și nazismul. O caracteristică a fascismului italian este rolul fundamental acordat statului – de unde și noțiunea de totalitarism, iar o caracteristică a nazismului german o constituie antisemitismul extrem de agresiv.

Dacă ne referim la România, în statul român întâlnim un regim democratic până în anul 1938, apoi avem de a face cu un regim autoritar. Constituția României adoptată în perioada cuprinsă între anii 1930-1940 este Constituția din 1938.

O caracteristică a acestei legi fundamentale este autoritarismul prevederilor sale. România rămâne organizată ca monarhie, dar rolul regelui crește considerabil, Regele „domnește, dar și guvernează”. Regele Carol al II-lea este desemnat drept Cap al Statului. Puterea regelui sporește în toate domeniile, principiul separației puterilor fiind aproape desființat. Practic, Regelui îi revin aproape exclusiv puterea legislativă – el putând desființa oricând dorește Parlamentul și putând conduce prin decrete-lege -, și cea executivă, regele numind și demitând, după voie, guvernul. Puterea judecătorească este și ea influențată de rege, în sensul dorit de el, iar codurile de legi – Codul Penal, Codul de Procedură Penală - sunt revizuite pentru a crește rolul regelui.

Drepturile și libertățile cetățenești sunt restrânse, se vorbește în primul rând de obligațiile cetățenilor, abia apoi de drepturile lor. De exemplu au drept de vot doar știutorii de carte care au împlinit vârsta de 30 de ani, care fac parte dintr-o categorie profesională. Însă, în condițiile desființării partidelor politice și a înființării unui partid unic – Frontul Renașterii Naționale – oricum cetățenii nu pot vota în mod liber. Pedeapsa cu moartea este introdusă și pe timp de pace, iar delictele de opinie, de presă sunt drastic pedepsite.

Dacă această constituție este una autoritară, ceea ce va cunoaște România, ca de altfel toată Europa Răsăriteană, după al Doilea Război Mondial, este totalitarismul comunist. Practicile politice impuse de către Stalin în Europa de Est după anul 1945 sunt de esență totalitară: partidul unic, dirijismul economic, cenzura presei și controlul întregii prese audio-vizuale, scrise, cinematografului, manipularea, folosirea poliției politice împotriva tuturor celor care se opun regimului unipartid, cultul personalității liderului suprem, controlului societății, desființarea sindicatelor etc.

Toate aceste practici totalitare se întâlnesc în Europa de Est, de la Stettin la Trieste, de la Marea Baltică, Marea Neagră, la Marea Adriatică, dincoace de Cortina de Fier, în state precum Polonia, Germania de Est, Cehoslovacia, Ungaria, România, Bulgaria, Albania – toate fiind acum republici și „democrații-populare”.

Și România cunoaște în toți acești ani un regim stalinist, apoi, spre sfârșitul anilor '50, începutul anilor '60 se trece la contestarea rolului conducător al Moscovei și spre național-comunism. Întâlnim tot unipartidism, tot economie planificată, tot încălcarea flagrantă a drepturilor omului, adică marxism-leninism, asemănător în multe privințe, în esență, cu marxism-leninism-stalinismul anilor anteriori.

În concluzie, Europa și România cunosc în secolul al XX-lea regimuri politice autoritare sau totalitare, ambele extreme - și extrema dreaptă fascist-nazistă, și cea stângă – comunistă - fiind autoare de crime în masă.

Test 4/2020 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva

Sub.I. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+3p.+7p.+6p.+4p.

1. Un revoluționar din Moldova precizat în sursa A este V. Alecsandri (sau *Al.I. Cuza*, sau *P. Cazimir*).
2. Extinderea sistemului educațional printr-un învățământ gratuit și egal pentru toți cetățenii.
3. A – *Petiția proclamatiune a boierilor și notabililor Moldovei*; Sursa B – *Proclamația* (de la Islaz).
4. Sursa B.
5. Cauză: „(...) pentru a nu oferi vreun pretext de intervenție Rusiei țariste”.

Efect: „*primul punct* (al Petițiunii) *afirma ostentativ «sfânta păzire a Regulamentului Organic (...)»*”.

6. Alte două proiecte politice din secolul al XIX-lea care au contribuit la formarea statului român sunt proiectul pașoptist *Dorințele Partidei Naționale în Moldova* și proiectul *Partidei unioniste* (Adunărilor ad-hoc) din 1857.

Proiectul numit *Dorințele Partidei Naționale în Moldova* este un program al revoluționarilor moldoveni aflați în exil la Cernăuți, în august 1848. Documentul, elaborat de către M. Kogălniceanu propunea desființarea privilegiilor, egalitatea în fața legii, libertatea cuvântului, învățământ gratuit și egal pentru toți, impozit general și, mai ales, «Unirea Moldovei cu Muntenia, considerată cheia bolții fără de care s-ar prăbuși tot edificiul național».

Programul Adunărilor ad-hoc, elaborat în anul 1857, avea în vedere: Unirea Moldovei și Valahiei într-un stat numit România, încoronarea unui prinț străin, autonomia și neutralitatea țării, instituții reprezentative – adunare, guvern. El era opera aceleiași generații pașoptiste – Kogălniceanu, Alecsandri, Brătianu, Rosetti ș.a.

7. O caracteristică a statului român în a doua jumătate a secolului XIX este aceea că preia tot mai mult model occidental, precum în cazul Constituției din 1866 inspirată după cea belgiană, foarte avansată la acel moment.

Sub.II. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+6p.+10p.+4p.

1. Numele legii fundamentale este *Constituția din 1948*.
2. Secolul XX.
3. Formațiunea politică este Partidul Muncitoresc Român.

O caracteristică a PMR este că este singurul partid a cărui activitate este admisă.

4. Două informații referitoare la industria din România sunt:

Comuniștii trec la dezvoltarea forțată a unei industrii, mai ales grele în România.

Dezvoltarea industriei României nu respectă principiile rentabilității și eficienței economice.

5. Colectivizarea agriculturii românești se realizează în mod forțat, organelor de represiune – din Securitate, Miliție – le cad victimă zeci de mii de țărani care sunt maltratați, arestați, deportați, închiși în lagăre.

Prima informație care susține opinia este: „*în 1949 începe colectivizarea agriculturii, de asemenea forțată*”.

A doua informație este: „*rezistența la colectivizare victimizează aproximativ 80 000 de țărani, arestați, judecați și condamnați la ani grei de temniță sau executați*”.

6. Afirmatia că *totalitarismul din România se consolidează și prin alte practici politice* este adevărată și poate fi susținută prin următoarele fapte istorice:

Comuniștii acaparează mijloacele de comunicație în masă, mass media – audio, video, cinematograf, presa scrisă. Prin controlul asupra mass media, comuniștii pot promova un unic punct de vedere, pot cenzura, elimina informațiile care nu le convin, pot manipula în voie, cetățenii fiind în imposibilitatea de a putea avea acces la o pluralitate de opinii. Această acțiune este ilustrată și de asaltul asupra presei de altă culoare din perioada 1944-1947, și prin monopolul asupra Radioului, -Televiziunii, mai apoi -, ziarelor până în 1989.

Așadar, prin aceste acțiuni, totalitarismul comunist se consolidează considerabil în România postbelică.

Test 4/2020 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva
Sub.III - 30pct = 24p.+6 p. Evoluția politică a spațiului românesc în Evul Mediu și la începuturile modernității

În momentul în care românii încep să-și constituie primele autonomii, trecând de la obști la cnezate, voievodate, „țări”, jupanate, codri, cobâle, ocoale etc., apar și primele mențiuni despre aceste stătulețe.

De exemplu, pentru spațiul românesc intracarpatic, documentul *Gesta Hungarorum* (Cronica lui Anonymus) amintește, pentru secolul IX, existența a trei autonomii: voievodatele conduse de către căpeteniile/voievozii Gelu, Glad și Menumorut.

Pentru spațiul românesc extracarpatic, documentul *Diploma cavalerilor ioaniți* amintește, în secolul XIII, existența a cinci stătulețe: voievodatele lui Litovoi și Seneslau, cnezatele lui Ioan și Farcaș și „țara” Severinului, toate la sud de Carpați. Pornind de la aceste autonomii menționate în Diploma ioaniților, începe un proces de formare a statului Ungro-Vlahia, proces finalizat în secolul al XIV-lea.

Întemeierea Țării Românești este un proces de durată, bine documentat de către izvoarele istorice, ne referim aici la celebra *Cronică pictată de la Viena* care povestește desfășurarea bătăliei de la Posada.

Regele Ungariei, Carol Robert de Anjou, dornic să țină în subordine Valahia sud-carpatică, îl acuză pe voievodul Basarab de necredință și îl atacă. În ciuda ofertei de împăcare pe care o face voievodul Basarab, armata maghiară se îndreaptă, prin munți, către țara românilor. Bătălia dintre cele două oști se desfășoară într-o zonă cu prăpăstii amenințătoare, loc numit de istorici Posada. Românii, conduși de Basarab, folosesc inteligent terenul și administrează o dureroasă înfrângere armatei maghiare în toamna anului 1330. Câștigarea bătăliei de la Posada marchează întemeierea statului românesc Valahia, stat de sine stătător consolidat apoi prin instituții.

Urmașii întemeietorului Basarab, dinastia Basarabilor, pun bazele instituțiilor centrale: Domnia, Biserica, Sfatul domnesc, Armata, Adunarea țării.

Față de secolele XIV-XV, instituțiile centrale suferă un proces de degradare în secolele XVI-XVIII. În general, dacă în secolele XIV-XV accederea la domnie se făcea de cele mai multe ori în sânul dinastiei domnitoare, conform regulii ereditar-elective, iar domnul în funcție avea un rol important în desemnarea succesorului, în secolul XVI Poarta otomană impune confirmarea în funcție a domnului, iar în secolul XVIII, Poarta impune chiar domnul, prin instituirea regimul fanariot, mulți domni fiind de origine greacă.

Un alt exemplu îl constituie prerogativele/atribuțiile domnului. Dacă în secolul XV, domnitorul are largi atribuții de politică internă – judecător suprem cu drept de a aplica pedeapsa capitală, administrator, cel care acordă sau retrage daniile/moșiile, cel care bate monedă, adună taxe etc, el este și voievod - șef al armatei, în secolele următoare atribuțiile domnului se restrâng foarte mult. De exemplu, în secolul XVIII, domnul nu mai dispune de o armată numeroasă ci doar de o simplă gardă domnească; nu mai poate bate monedă, nu mai poate acorda privilegii comerciale vecinilor, nu mai poate aplica pedeapsa capitală boierilor iar, în plan extern, domnul nu mai poate negocia alianțe, semna tratate, aceste atribuții căzând în sarcina sultanului, stăpânul său.

În concluzie, statul parcurge o anumită evoluție de-a lungul secolelor IX-XVIII. De la primele formațiuni amintite în secolele IX-XIII, se ajunge la întemeieri statale, apoi la fondarea instituțiilor. O evoluție, sau o involuție, se manifestă și în organizarea instituțională, pe măsura accentuării dominației otomane.

Test 5/2020 MEC – propunere de rezolvare - *prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva*

Sub.I. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+3p.+7p.+6p.+4p.

1. O cetate din Moldova precizată în sursa A este Suceava (sau *Hotin*, sau *Neamț*, sau *Chilia*, sau *Cetatea Albă*).
2. Mihai Viteazul a atacat întăriturile otomane de la Brăila, Turtucaia și Nicopole.
3. Un domnitor al Țării Românești amintit în sursa A este Vlad Țepeș (sau *Laiotă Basarab*);
În sursa B, domnitorul Țării Românești este Mihai Viteazul.

4. Sursa B.

5. Cauză: „*deoarece puternica flotă otomană a fost distrusă de o furtună pe Marea Neagră*”.

Efect: „*turcii nici n-au mai îndrăznit un asediu (asupra cetății Suceava)*”.

6. Două fapte istorice desfășurate în spațiul românesc în secolul al XIV-lea sunt întemeierea Valahiei și întemeierea Moldovei.

Întemeierea Țării Românești/Valahia s-a realizat în secolul al XIV-lea. După cum povestește *Cronica pictată de la Viena*, voievodul valah Basarab I l-a învins la Posada pe regele ungar Carol Robert de Anjou. Atacul ungar este cauzat de ocuparea cetății Severinului de către Basarab. Regele maghiar respinge oferta de pace făcută de către Basarab, înaintează în Valahia dar, venind iarna, caută să se retragă. Basarab îl așteaptă într-un loc prăpăstios, numit de istorici Posada. Aici, între munți, la data de 9-12 noiembrie 1330, puternica armata ungară este zdrobită de către românii lui Basarab, chiar viața regelui ungar fiind pusă în pericol. Victoria de la Posada marchează întemeierea statului Ungro-Vlahia/Țara Românească, ca stat de sine stătător.

Întemeierea Moldovei, realizată tot în secolul XIV, este opera voievodului maramureșan Bogdan. Bogdan „descalcă” din „țara” Maramureșului, înfrânge succesivele atacuri ungare între anii 1359-1363. Victoriile repetate ale lui Bogdan împotriva armatei ungare a regelui Ludovic I sunt povestite de către cronicarul Ioan de Târnave. Aceste victorii marchează întemeierea celui de-al doilea stat medieval românesc de sine stătător - Moldova.

7. O asemănare între autonomiile locale românești din secolele IX-XIII este aceea că sunt organizate în forma voievodatului: de exemplu voievodatele lui Gelu și Glad; Glad și Menumorut; Litovoi și Seneslau...

Sub.II. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+6p.+10p.+4p.

1. Numele documentului internațional din anul 1849 este *Convenția ruso-turcă de la Balta Liman*.

2. Secolul XIX.

3. Domnitorul Țării Românești menționat în sursă este Gheorghe Bibescu.

O acțiune a lui Bibescu din anul 1848 este că semnează „constituția”, însă, apoi abdică și părăsește țara.

4. Două informații referitoare la guvernul revoluționar sunt:

După abdicarea domnitorului Bibescu, puterea este preluată de către un guvern provizoriu.

Guvernul revoluționar (...) începe să aplice programul *Proclamația de la Islaz*.

5. Atitudinea marilor puteri față de mișcările revoluționare din spațiul românesc a fost, în general, una ostilă, guvernul rus obligând guvernul otoman la o intervenție militară pentru a pune capăt revoluției muntene.

Prima informație care susține opinia este: „(Rusia) *era hotărâtă să nu tolereze la hotarele ei un focar de revoluție (...)*”.

A doua informație care susține afirmația este: „*comandantul otoman, Soliman pașa, a fost înlocuit, la cererea rușilor, cu Fuad pașa, omul măsurilor dure (...)*”.

6. Afirmația că *un proiect politic elaborat în secolul XVIII a contribuit la formarea statului român modern* este adevărată și poate fi susținută prin următoarele fapte istorice:

Memoriul boierimii moldo-valahe adresat delegaților marilor puteri creștine, la Focșani, în anul 1772, urmărea înlăturarea dominației otomane, protecție din partea puterilor creștine, libertatea comerțului etc. Aceste dorințe, într-un context favorabil, au fost puse în practică de-a lungul mai multor decenii din secolul XIX.

Așadar, pornind de la aceste cereri formulate în secolul XVIII, s-au realizat înlăturarea regimului fanariot în 1822, garanția marilor puteri – în 1856, Unirea Principatelor – în 1859, apoi consolidarea sa - 1866-1881 – secolul XIX.

Secolul XX a însemnat, atât pentru Europa în general, cât și pentru România în special, existența a numeroase ideologii și practici politice - de la democrație, la autoritarism și totalitarism de ambele extreme.

Două idei specifice democrației din Europa în prima jumătate a secolului XX sunt suveranitatea poporului exprimată prin votul universal și funcționarea principiului separației puterilor în stat.

Aceste idei se regăsesc și în cazul statului român, ele fiind cuprinse în Constituția României Mari adoptată în anul 1923, lege fundamentală care elimina discriminarea evreilor și sistemul de vot censitar.

Dacă vorbim de ideologiile totalitare întâlnite în Europa Occidentală, anume fascismul și nazismul, găsim importante asemănări, dar și deosebiri, asemănările fiind mai consistente și pe ele le detaliem.

O primă asemănare este aceea că sunt puse în practică în două state nemulțumite de sistemul Versailles, atât fasciștii italieni ai lui Mussolini, cât și naziștii germani ai lui Hitler fiind dornici de revanșă și să modifice/revizuiască în favoarea lor tratatele sistemului Versailles – de exemplu, să poată ocupa diverse teritorii, țări...

O altă asemănare între totalitarismul fascist și cel nazist este că ambele promovează principii antiliberale și antisindicaliste, iar drepturile cetățenești nu constituie o prioritate, statul fiind autoritatea supremă.

Revenind la România, totalitarismul - cel de extremă stânga – comunismul - se manifestă în perioada postbelică, adică după anul 1945, în condițiile impunerii sale de către URSS. O practică politică totalitară din România anilor 1945-1960 o constituie cultul personalității lui Stalin. La fel ca în toate statele subordonate Uniunii Sovietice, Stalin este socotit omniprezent, omnipotent, omniscient, a te împotrivi constituie o crimă.

Stalin este omniprezent, deoarece portretele sale, busturile, statuile sale sunt peste tot, numele său este conferit unor străzi, bulevarde, piețe, instituții, școli, asociații culturale, academii etc. Orașul Brașov va fi redenumit *Orașul Stalin*. Discursurile sale, cărțile sale, indicațiile sale sunt prezente peste tot în mass-media.

Stalin este omnipotent, de el depinde dacă o măsură este luată sau nu, niciun lider român nu poate ignora deciziile sale. De exemplu, în contextul neînțelegerilor dintre Stalin și liderul iugoslav Tito, Gheorghiu-Dej a adoptat atitudinea supunerii totale față de deciziile lui Stalin. În acest context se plasează și deportarea sârbilor, sașilor sau șvabilor din Banat în Bărăgan sau în Delta Dunării și construirea cazematelor de la granița sârbă.

Stalin este socotit omniscient, se consideră că el nu poate greși, iar a nu urma pas cu pas deciziile sale este socotit drept revoltă, iar îndrăznețul are de plătit chiar cu viața. Stalin poate da, și chiar dă, indicații în toate domeniile, de la cultură la agricultură, de la industrie la sistemul bancar, de la minerit la urbanism, arte.

După moartea lui Stalin, după criticarea abuzurilor staliniste de către noul lider sovietic, Hrusciiov, Gheorghiu-Dej începe un proces de destalinizare, proces continuat din anul 1965 de către Nicolae Ceaușescu. Această îndepărtare de Moscova, această atitudine național-comunistă este perfect vizibilă și în Constituția RSR din 1965. De exemplu, dacă în vechea constituție – stalinistă, era un alineat introductiv care preamărea rolul URSS și al Armatei Roșii în comunizarea României, în Constituția din 1965 această parte introductivă este eliminată. Dacă în vechile constituții staliniste, numele țării era de RPR, numele partidului unic era de PMR, acum, în Constituția din 1965, numele țării este de Republica Socialistă România, numele partidului unic este de Partidul Comunist Român. Aceste schimbări caută să arate individualitatea României, tradiția sa națională. Alte prevederi constituționale sunt, precum cele din constituțiile staliniste, forme lipsite de conținut. De exemplu, garantarea în practică a drepturilor și libertăților cetățenești este iluzorie, continuând să existe doar un unic partid – PCR, proprietatea de stat fiind privilegiată în raport cu cea particulară, cenzura presei fiind prezentă în continuare, iar Securitatea atotputernică. De asemenea, revizuirea Constituției din 1965 în anul 1974, când s-a introdus funcția de președinte al RSR, marchează o tot mai accentuată concentrare a puterii în mâna unui singur om – Nicolae Ceaușescu, regimul comunist fiind catalogat drept unul neostalinist. Adică, Nicolae Ceaușescu, care se mândrea cu independența sa față de Moscova, relua în practică vechi metode staliniste. Ceaușescu devenise un Stalin de modă nouă.

În concluzie, Europa și România cunosc în secolul al XX-lea regimuri politice democratice dar și autoritare sau totalitarismul de ambele extreme - și extrema dreaptă fascist-nazistă, și cea stângă comunistă - fiind autoare de crime în masă și de traume majore, greu de ignorat chiar și la decenii de la prăbușirea lor.

Test 6/2020 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva

Sub.I. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+3p.+7p.+6p.+4p.

1. Un lider politic precizat în sursa B este Nicolae Ceaușescu (sau *Jimmy Carter*, sau *Gorbaciov*).
2. Biroul Informativ al Partidelor Comuniste este creat de sovietici în septembrie 1947...
3. Cele două organizații internaționale amintite în ambele surse sunt Pactul de la Varșovia și CAER.
4. Sursa A.
5. Cauză: „din cauza politicii de relativă independență pe care N. Ceaușescu o afișează față de Moscova”.
Efect: „Cultul personalității (lui Nicolae Ceaușescu) se bucură de toleranța cancelariilor apusene”.
6. Două caracteristici ale prevederilor Constituției din 1965 sunt controlarea societății de către partidul unic și formalismul prevederilor relative la drepturile și libertățile cetățenești.

Controlarea societății de către partidul unic. Constituția din 1965, una național-comunistă, stabilește rolul conducător al P.C.R. în toate domeniile de activitate, de la economie la societate, de la cultură la apărarea națională etc. De asemenea, P.C.R. este definit drept unica „forță politică conducătoare”, înregimentând „masele muncitoare de la orașe și sate”.

Formalismul prevederilor constituționale referitoare la drepturile și libertățile cetățenești transpare din aproape fiecare articol al Constituției din 1965. De exemplu, se prevăd inviolabilitatea domiciliului, secretul convorbirilor telefonice, corespondenței etc., în realitate aceste drepturi și libertăți sunt violate sistematic. Se prevede libertatea de circulație dar, în străinătate poți călători doar cu un pașaport greu de obținut și, după ce ai revenit în țară, trebuie să depui pașaportul la M.A.I. Iar statele în care poți călători sunt mai ales cele socialiste, din lagărul socialist. Dreptul de vot este garantat, dar nu poți alege decât singurul partid existent –P.C.R., care este singurul care poate depune liste electorale. Dreptul la muncă este asigurat, dar dreptul la grevă nu este nici măcar pomenit, iar funcționarea sindicatelor se subordonează P.C.R. Dreptul la apărare este înscris în Constituție, dar, la proces, inculpatul trebuie să-și dovedească nevinovăția, iar nu Procuratura să dovedească vinovăția – adică nu există principiul democratic al prezumției de nevinovăție până la stabilirea vinovăției în instanță. Plus rețineri, arestări abuzive, maltratări operate de către Securitate, Miliție, Procuratură etc., pe diverse termene etc.

7. O asemănare între practicile politice utilizate în România în ultimul deceniu al secolului XX, după 1989, este aceea că: atât organizarea de alegeri libere cât și funcționarea societății civile sunt practici democratice întâlnite.

Sub.II. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+6p.+10p.+4p.

1. Un domnitor al Țării Românești este Neagoe Basarab (sau *Nicolae Alexandru*, sau *Vladislav Vlăicu*).
2. Secolul XVI.
3. Domnitorul care aderă la Liga Sfântă este Petru Rareș.

O cauză a aderării este dorința lui Petru Rareș de a rupe legăturile de vasalitate față de Poarta otomană.

4. Două informații referitoare la Transilvania sunt:

Petru Rareș intervine în Transilvania, sprijinindu-l pe voievodul Ioan Zapolya împotriva lui Ferdinand de Habsburg...

După victoria de la Feldioara (22 iunie 1529), Petru Rareș devine stăpânul Transilvaniei.

5. Acțiunile domnitorului Neagoe Basarab se desfășoară în plan cultural - literatură, artă, religie – scrierea de cărți, ctitorirea de biserici, dar și în plan strict religios – sprijinirea prin donații a creștinilor ajunși sub stăpânirea otomanilor musulmani.

Prima informație care susține această opinie este: „(...) *Neagoe Basarab este ctitorul uneia din cele mai splendide monumente de arhitectură, biserica de la Curtea de Argeș*”.

A doua informație: „(...) *Prin activitatea sa de ctitor și de patron al culturii și al lumii ortodoxe, Neagoe Basarab se înfățișează ca un continuator al basileilor bizantini preocupat să sprijine Biserica ortodoxă (...)*”.

6. Afirmția că *statul medieval din Estul Carpaților, adică Moldova, a fost întemeiat și prin acțiuni militare desfășurate în secolul XIV* este adevărată și poate fi dovedită prin următoarele fapte istorice:

Un prim descălecător, voievodul Dragoș din Maramureș, a luptat împotriva tătarilor și a fost investit de regele Ungariei cu rolul de apărător al „mărcii” Moldovei – pe la 1350 – nucleul statului medieval Moldova.

Peste vreo 10 ani, pe la 1359-1363, un alt descălecător, voievodul maramureșan Bogdan I, l-a învins pe regele Ungariei, Ludovic de Anjou. În urma acestor victorii, a luat naștere statul medieval est-carpatic.

Așadar, prin aceste acțiuni militare/bătălii, din secolul XIV a luat ființă statul românesc Moldova.

La jumătatea secolului XIX, prin dubla alegere a lui Al.I. Cuza în Moldova și Țara Românească (1859), românii au pus bazele statului român modern. Statul a fost consolidat printr-o amplă operă reformatoare. Pentru promovarea reformelor, Cuza a fost nevoit să dea o lovitură de stat și să impună un regim autoritar – 1864. Regimul autoritar a nemulțumit pe mulți politicieni, care, în februarie 1866, l-au silit pe Cuza să abdice.

În iulie 1866 a fost adoptată de către Parlament prima constituție internă românească – Constituția din 1866. Un motiv al adoptării Constituției din 1866 este acela că românii voiau un regim democratic, adică să înlăture *Statutul* autoritar al lui Cuza și posibilitatea unor abuzuri din partea noului domnitor. S-a optat pentru modelul belgian, deoarece românii voiau să aducă un prinț belgian pe tronul României, dar și pentru că acea constituție belgiană era una foarte avansată pentru acele timpuri. În plus, Constituția din 1866 a consacrat dreptul românilor de a decide singuri – ei nu au mai așteptat acordul marilor puteri - și, de asemenea, a consacrat monarhia constituțională ereditară în România, pentru ca țara să aibă stabilitate, prestigiu, un statut superior, să înceteze luptele pentru tron.

Alte prevederi ale Constituției din 1866, în afara celor pe care le-am amintit deja, sunt impunerea numelui de România pentru statul român, garantarea dreptului de proprietate, a altor drepturi și libertăți cetățenești, impunerea principiului separației puterilor în stat, a sistemului de vot censitar, masculin, însă doar pentru creștini.

După Marea Unire din anul 1918, forțele politice din România întregită au socotit necesar să adopte o nouă lege fundamentală, astfel că a fost votată de către Parlament Constituția din 1923. Ea includea garantarea egalității cetățenilor, indiferent de naționalitate, etnie, religie, confesiune etc., dar și votul universal masculin, eliminând și discriminarea politică la adresa evreilor.

Consecințele adoptării acestei legi fundamentale în România deceniului trei al secolului XX sunt însemnate: pe de o parte au fost incluse în constituție promisiunile regelui Ferdinand privind votul universal și împrumutarea cu pământ a țăranilor, pe de alta, a inclus cererile românilor uniți cu țara-mamă în 1918. Prin aceste prevederi, statul român – acum cu vreo 28% minorități naționale - s-a consolidat, toți cetățenii beneficiind de același statut, de aceleași drepturi și îndatoriri, cu excepția femeilor, însă, discriminate politic.

La 15 ani de la adoptarea Constituției Unirii – cea din 1923 -, regele Carol al II-lea impune un alt tip de constituție – Constituția din 1938. Într-un context intern și extern foarte complicat – în interior avem de-a face cu ascensiunea mișcărilor politice extremiste – îndeosebi legionare -, dar și cu un eșec al sistemului pluripartid, iar în exterior cu o Europă tot mai înclinată spre autoritarism și totalitarism. În aceste împrejurări, regele Carol al II-lea, care voia să depășească litera Constituției democratice din 1923, adoptă o nouă constituție și, prin ea un regim autoritar. Separarea puterilor în stat devine o ficțiune, alegerile sunt formale, mai ales că partidele sunt desființate, iar Carol II formează un partid unic – F.R.N., dreptul de vot este acordat doar celor peste 30 de ani și Țiutori de carte, excluzând pe cei între 21 și 30 de ani, dar acordând și femeilor drepturi electorale. Independența justiției este limitată. Obligațiile cetățenilor devin tot mai numeroase, iar drepturile și libertățile tot mai firave. Peste tot și în toate este Carol II, socotit drept Cap al Statului, monarhul devenind și obiectul unui gigantic cult al personalității – procesiuni, spectacole, parade, întreceri sportive, imnuri, lozinci, tablouri -Sabin Drăgoi este unul din cei care închinău imnuri regelui. Așadar, prin introducerea regimului autoritar carlist, viața politică românească are mult de suferit, dezbaterile libere și controversale fiind drastic limitate.

În concluzie, de la înscăunarea prințului Carol în 1866 și adoptarea Constituției din 1866, până la adoptarea Constituției autoritare din 1938, în vremea regelui Carol al II-lea, statul român a parcurs etape cu diverse regimuri politice, cu vot censitar, apoi cu vot universal, dar și cu vot pentru femei, însă, în condițiile în care nu mai era decât un partid în 1938.

Test 7/2020 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva

Sub.I. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+3p.+7p.+6p.+4p.

1. Nicolae Ceaușescu deținea funcția de președinte al țării.
2. Gheorghiu-Dej s-a dovedit isteț și prevăzător, el exploatănd evenimentele de la Moscova – destalinizarea.
3. Sursa A – Uniunea Sovietică. Sursa B - China (sau *Coreea de Nord*).
4. Sursa A.
5. Cauză: „*Inspirat de cele văzute în țările vizitate (Nicolae Ceaușescu)*”
Efect: „*la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. (...) sunt lansate cele 17 teze... (iulie 1971)*”
6. Alte două practici politice totalitare sunt *controlarea societății de către partidul unic și formalismul prevederilor constituționale relative la drepturile și libertățile cetățenești*.

Controlarea societății de către partidul unic – P.M.R./ P.C.R. Constituția din 1952, una stalinistă, stabilește rolul conducător al P.M.R. în toate domeniile de activitate, de la economie la societate, de la cultură la apărarea națională etc. De asemenea, P.M.R. este definit drept unica „forță politică conducătoare”, înregimentând „masele populare de la orașe și sate”.

În toate cele trei constituții comuniste, *formalismul prevederilor constituționale* referitoare la drepturile și libertățile cetățenești transpare din aproape fiecare articol. De exemplu, se prevăd inviolabilitatea domiciliului, secretul convorbirilor telefonice, corespondenței etc., în realitate aceste drepturi și libertăți sunt violate sistematic. Se prevede libertatea de circulație, dar, în străinătate poți călători doar cu un pașaport greu de obținut; după ce ai revenit în țară, trebuie să depui pașaportul la M.A.I. Iar statele în care poți călători sunt mai ales cele socialiste, „democrațiile-populare”. Dreptul de vot este garantat, dar nu poți alege decât singurul partid existent –P.M.R./ P.C.R., care este singurul care poate depune liste electorale. Dreptul la muncă este asigurat, dar dreptul la grevă nu este nici măcar pomenit, iar funcționarea sindicatelor se subordonează P.M.R./ P.C.R. Dreptul la apărare este înscris în constituție, dar, la proces, inculpatul trebuie să-și dovedească nevinovăția, iar nu Procuratura să dovedească vinovăția – adică nu există principiul democratic al prezumției de nevinovăție până la stabilirea vinovăției în instanță. Plus rețineri, arestări abuzive, maltratări operate de către Securitate, Miliție Populară, Procuratură etc.

7. O caracteristică a regimului politic instaurat în România la sfârșitul secolului XX - după 1989 - este revenirea la practicile democratice: alegeri libere, funcționarea multipartidismului, statul de drept, societatea civilă etc.

Sub.II. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+6p.+10p.+4p.

1. Ion I.C. Brătianu.
2. Secolul XX.
3. Antanta.

O consecință a acestei cooperări cu Antanta este că România a putut să reziste presiunilor financiare germane și a reușit să-și procure armamentul necesar înzestrării armatei.

4. Două informații referitoare la regele Ferdinand sunt:

La urcarea pe tron, regele Ferdinand avea o concepție bine definită asupra orientării României în Războiul Mondial.

Regele Ferdinand s-a declarat un rege constituțional, care era hotărât să lupte împotriva Puterilor Centrale pentru realizarea Marii Uniri.

5. Atitudinea oamenilor politici români față de politica României în Războiul Mondial este foarte diversă: de la neutralitate, alăturare la Antanta pentru realizarea Unirii, la alăturarea la Puterile Centrale, din teamă de Rusia.

Prima informație care susține această opinie este: „*personalități ale vieții politice își exprimau deschis, uneori chiar zgomotos, poziția și calea de urmat (...); nu au lipsit însă nici atitudinile în favoarea Puterilor Centrale*”.

A doua informație este: „*În ce privește neutralitatea, unii se pronunțau pentru menținerea acestei stări, favorabilă în fond Puterilor Centrale, cei mai mulți o considerau provizorie, o etapă spre intrarea în acțiune pentru eliberarea românilor din Austro-Ungaria (...)*”.

6. Afirmția că *românii acționează pentru constituirea statului modern în deceniul șase al secolului XIX* este adevărată și poate fi dovedită prin următoarele fapte istorice: Între anii 1851-1859, românii acționează, în exil sau în țară, pentru a realiza Unirea Principatelor. În cadrul discuțiilor Congresului de pace de la Paris – 1856, românii reușesc să obțină sprijinul unor personalități politice europene – Napoleon III, contele Walewsky, sau să atragă presa, opinia publică, personalități culturale – Jules Michelet, Edgar Quinet -, de partea românilor.

Test 7/2020 MEC – propunere de rezolvare - *prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva*

Apoi, în cadrul divanurilor ad-hoc – 1857, românii se pronunță pentru unire – statul român modern. Apoi, în ianuarie 1859, unioniștii reușesc să pună bazele statului român modern prin dubla alegere a lui Al.I. Cuza. Așadar, prin aceste acțiuni, desfășurate între anii 1851-1859, ia ființă statul român modern.

Sub.III - 30pct = 24p.+6 p. Evoluția politică a spațiului românesc între secolele XIV-XVI

După ce procesul de întemeiere a unui stat românesc de sine stătător în spațiul intracarpatic a fost blocat de cucerirea ungară, emanciparea politico-statală a prins contur în spațiul extracarpatic. La sud și est de Carpați, în secolul al XIV-lea, au fost fondate statele Valahia, numită și Țara Românească, și Moldova.

Statul românesc fondat în secolul XIV în spațiul sud-carpatic este Țara Românească. Întemeierea Ungro-Vlahiei este un proces de durată, bine documentat de către izvoarele istorice, ne referim aici la celebra *Cronică pictată de la Viena*. Regele Ungariei, Carol Robert de Anjou, dornic să țină în subordine Valahia sud-carpatică, îl acuză pe voievodul Basarab de necredință și îl atacă. În ciuda ofertei de împăcare pe care o face voievodul Basarab, armata maghiară se îndreaptă, prin munți, către țara românilor. Bătălia dintre cele două oști se desfășoară într-o zonă cu prăpăstii amenințătoare, loc numit de istorici Posada. Ostașii români, conduși de Basarab, folosesc în mod inteligent terenul și administrează o usturătoare înfrângere armatei ungare în toamna anului 1330. Câștigarea bătăliei de la Posada marchează întemeierea statului românesc Valahia, stat neatârnat consolidat apoi prin fondarea instituțiilor centrale.

Întemeierea statului românesc de la est de Carpați – Moldova - are numeroase elemente asemănătoare, dar și trăsături diferite față de întemeierea Valahiei sud-carpatică. Două fapte istorice desfășurate pentru constituirea Moldovei sunt „descălecatele” voievozilor maramureșeni Dragoș, respectiv Bogdan.

Primul „descălecat” este opera voievodului maramureșan Dragoș. În urma înfrângerii hoardelor tătare din zona de est a Carpaților, pe la 1345-1353, regele Ungariei îl desemnează, pentru paza trecătorilor montane, pe Dragoș în fruntea unui „mărci” de apărare, cu capitala la Baia. O caracteristică a acestei etape o constituie vasalitatea /supunerea lui Dragoș și a urmașilor săi față de coroana ungară.

A doua etapă a întemeierii Moldovei, etapa întemeierii propriu-zise prin dobândirea independenței, este „descălecatul” voievodului maramureșan Bogdan. Pentru că nu acceptă pierderea autonomiei sale în „țara” Maramureșului istoric, Bogdan se revoltă, luptă cu oștile ungare. Apoi, trece pe ascuns munții în Moldova, îi înlătură pe urmașii lui Dragoș și înfrânge mai multe armate ungare trimise de regele Ludovic cel Mare. Aceste succese, povestite de către cronicarul Ioan de Târnave, desfășurate în intervalul 1359-1364, conduc la întemeierea statului medieval Moldova, numit și Bogdania, iar turcii îi vor spune Karabogdania. O caracteristică a acestei etape o constituie înlăturarea suzeranității ungare prin victoriile lui Bogdan întemeietorul.

Urmașii întemeietorilor amintiți anterior, domnii din dinastiile Basarabilor și Mușatinilor consolidează statele proaspăt formate și pun bazele instituțiilor centrale – Domnia, Biserica, Sfatul domnesc etc.

Dacă în secolele XIV-XV instituțiile se bucură de un prestigiu larg, de mari prerogative, în secolul al XVI-lea situația începe să se deterioreze dramatic. Să luăm, analizând temporal, comparativ, cazul Domniei, ca regulă generală, pentru că există și cazuri particulare care nu se conformează regulei – identice în XIV și XVI.

În secolele XIV-XV, succesiunea la tron se face electiv-ereditar, domnul în funcție având un cuvânt greu de spus în privința desemnării succesorului. În secolul al XVI-lea, în înscăunarea domnului, puterile vecine – Polonia, Imperiul Otoman - au un rol însemnat, iar domnitorul nu mai este neapărat „os domnesc”.

Pentru secolul XIV și în prima jumătate a secolului XV, durata domniilor este în general lungă, dacă nu apar evenimente tragice. În secolul al XVI-lea, durata domniilor este destul de scurtă, iar претендентii tot mai numeroși, mulți domnitori conducând de mai multe ori, pe perioade scurte.

În secolele XIV-XV, domnul poate bate monedă, percepe taxe, aplică pedeapsa capitală, conduce armate însemnate numeric, armate constituite din localnici, poate încheia tratate etc. În secolul al XVI-lea, unele dintre aceste atribuții se diminuează sau pur și simplu dispar; nu se mai emite monedă proprie, sultanul poate interveni în aplicarea pedepsei capitale, armata se reduce numeric și se specializează - se angajează mercenari/lefeșii, tunari, tratatele sunt încheiate mai mult pe ascuns, sau sunt influențate puternic de către sultan.

Concluzia în privința organizării instituționale în secolul al XVI-lea este aceea că Domnia pierde mult din atribuții și din autoritate, iar influența Porții se accentuează continuu, mulți domni cumpărând tronul.

În concluzie, de-a lungul secolelor XIV-XVI spațiul românesc întregirează numeroase evoluții, mutații, dar și o degradarea a instituțiilor centrale, consecință a creșterii dependenței față de Poarta otomană.

Test 8/2020 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva

Sub.I. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+3p.+7p.+6p.+4p.

1. Domnitorul precizat în sursa B este Nicolae Mavrocordat.
2. Sfatul domnesc câștigă atribuțiile unui Sfat al țării, îndeplinind serviciile de ordin public.
3. Cele două spații istorice la care se referă ambele surse sunt Moldova și Țara Românească.
4. Sursa A.
5. Cauză: „*situația internațională ivită (...) înlăturarea Imperiului Otoman din Europa Centrală*”.
Efect: „(replica Porții a fost) *Introducerea regimului fanariot în Moldova și Țara Românească (...)*”.
6. Două proiecte politice referitoare la statul român elaborate în perioada regimului fanariot sunt *memoriul boierimii de la Focșani* și *Cererile norodului românesc*.

Memoriul boierimii de la Focșani. Este un document scris de către elita națională laică și bisericească din Țara Românească și Moldova, înaintat la Focșani, în anul 1772, delegației țariste. Liderii românilor, nemulțumiți de dominația otomană, cereau Rusiei să intervină în favoarea lor și a țărilor lor: apărarea autonomiei de către puterile creștine, revenirea la domniile pământene, să se dea conducerea țării unui grup de 12 mari boieri, să se retrocedeze vechile raiale de pe Dunăre – Turnu, Giurgiu, Brăila -, să se reimponă libertatea comerțului Principatelor. Memoriul va fi luat în considerare de către statele creștine în următoarele decenii.

Cererile norodului românesc. Este un program politic elaborat în cadrul revoluției de la 1821, în Țara Românească, de către Tudor Vladimirescu. Memoriul solicită: reducerea numărului boierilor și călugărilor greci cu care noul domn venea în țară; refacerea armatei țării cu trupe de panduri; reorganizarea poliției cu arnăuți; modernizarea învățământului; reducerea dărilor/impozitelor. Deși documentul nu cere înlăturarea regimului fanariot, Imperiul Otoman, nemulțumit de trădarea grecilor eteriști, va înlătura, în 1822, regimul domnilor greci fanarioți în ambele Principate.

7. O prevedere a *Constituției din 1866*: numele țării este de România, stat organizat ca monarhie ereditară.

Sub.II. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+6p.+10p.+4p.

1. Numele portului Moldovei la mare este Cetatea Albă.
2. Secolul XV.
3. Bătălia din anul 1467 este cea de la Baia.
O caracteristică a bătăliei: este o victorie incompletă a lui Ștefan cel Mare, unii boieri trădându-l.
4. Două informații referitoare la Petru Aron sunt:
Petru Aron se supune sultanului Mahomed II și plătește tribut Porții otomane.
Petru Aron acceptă ca, prin Cetatea Albă, să poată face comerț și negustorii turci.
5. Lupta de la Vaslui este cea mai mare victorie a lui Ștefan cel Mare împotriva Porții, succes obținut atât datorită unei bune alegeri a locului, cât și a tacticii voievodului român, anulând avantajul numeric otoman.
Prima informație care susține opinia este: „*locul stabilit de Ștefan, la confluența Racovei cu Bârladul, care nu îngăduia decât o restrânsă desfășurare de forțe* (otomane)”.
A doua informație: „*bătălia transformându-se într-o mare victorie, cea mai însemnată din istoria luptelor românilor cu turcii*”.
6. Afirmația că *în secolele XII-XIII au loc modificări instituționale în Transilvania* este adevărată și poate fi susținută prin următoarele fapte istorice:
În primul rând, din punct de vedere politic, Transilvania adoptă organizarea în voievodat vasal Ungariei.
În al doilea rând, din punct de vedere religios, regii apostolici organizează Biserica Catolică ardeleană.
Așadar, prin aceste acțiuni din secolele XII-XIII Transilvania preia instituțiile impuse de regii Ungariei.

Sub.III - 30pct = 24p.+6 p. Evoluția politică a României în secolul XX

Secolul XX a însemnat pentru Europa în general, și pentru România în particular, existența a numeroase ideologii și practici politice - de la democrație la autoritarism, totalitarism de ambele extreme, și înapoi la democrație.

În România, în primele patru decenii ale secolului XX, sunt adoptate două legi fundamentale: Constituția din 1923 și Constituția din 1938.

Constituția din 1923, una democratică, adoptată de Parlament, prevedea sistemul de vot universal masculin obligatoriu, de la vârsta de 21 de ani în sus, cu excluderea magistraților, a ofițerilor, dar și a femeilor.

Constituția regelui Carol al II-lea din 1938, impunea un regim autoritar, o prevedere fiind aceea că votul era acordat doar cetățenilor care împliniseră vârsta de 30 de ani, așadar, o restrângere a dreptului de vot.

În perioada postbelică, adică după anul 1945, în România vor fi adoptate constituții totalitare comuniste. În anii 1948 și 1952 sunt adoptate de către Marea Adunare Națională, subordonată partidului unic – P.M.R., constituții staliniste. O asemănare între prevederile constituțiilor României din anii 1948 și 1952 este aceea că partidul unic – Partidul Muncitoresc Român – controlează toate sectoarele de activitate. Controlează viața politică, fiind un partid unic; controlează sfera economică – stabilind planificarea, organizarea colectivizării agriculturii, desfășurarea comerțului intern și extern; controlează societatea – partidului unic i se subordonează organele Securității, Miliției, Procuraturii; controlează cultura, învățământul – prin cenzura presei, manualul unic, marxism-leninism, mass-media, prin îndoctrinarea populației în acord cu „prietenia cu marea Uniune Sovietică”; controlează toată viața „oamenilor muncii de la orașe și sate” în statul numit Republica Populară Română, definit „stat democrat-popular”.

Acestor două constituții staliniste - din 1948 și 1952 -, le urmează constituția României din deceniul șapte al secolului XX - *Constituția din 1965*, de orientare naționalist-comunistă, a lui Nicolae Ceaușescu, constituție aflată în vigoare, cu unele modificări, până la prăbușirea lui Ceaușescu și a comunismului în anul 1989.

După înlăturarea regimului comunist, organizarea politică a României în ultimul deceniu al secolului XX a înregistrat schimbări majore, s-a trecut de la un regim totalitar la unul democratic: de la partidul unic s-a trecut la pluralism politic; de la prigonirea opoziției s-a ajuns la acceptarea opoziției ca partener; de la alegeri formale cu un singur partid s-a trecut la alegeri libere, pe bază de multipartidism; de la o presă cenzurată s-a trecut la libertatea presei; de la conducerea pe viață s-a trecut la alegerea președintelui pentru maximum două mandate; de la economia planificată, centralizată s-a trecut la economia liberă, de piață, funcționând pe baza cererii și ofertei; de la constituțiile totalitare s-a trecut la *Constituția din 1991*, care stabilește ferm garantarea principiilor democratice, suveranitatea poporului, statul de drept, pluralismul politic, garantarea drepturilor și libertăților cetățenești, apărarea demnității umane etc.

În concluzie, făcând un arc peste timp, România a început seria constituțiilor secolului XX cu cea din 1923 – consolidând regimul democratic -, și a încheiat secolul XX cu constituția actuală, votată în 1991, care a reimpus regimul democratic. Între cele două, România a mai avut parte de alte patru constituții: una autoritară – 1938 -, și trei ale dictaturii comuniste – 1948, 1952 și 1965.

Test 9/2020 MEC – propunere de rezolvare - *prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva*

Sub.I. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+3p.+7p.+6p.+4p.

1. O cetate din Transilvania, precizată în sursa B, este Cetatea de Baltă (sau *Ciceul*).
2. Pentru Marile Puteri, marele fluviu Dunărea însemna, în egală măsură, o axă strategică și una comercială.
3. Domnitorul român menționat în ambele surse este Ștefan cel Mare.
Statul românesc amintit în ambele surse - și în A, și în B - este Moldova.

4. Sursa A.

5. Cauză: *„rezistența prelungită a cetății și primejdia intervenției în luptă a altor forțe, îndeosebi a Ungariei”*.

Efect: *„I-au silit [...] pe regele polon să ridice asediul și să înceapă retragerea (...)”*.

6. Două acțiuni care au contribuit la formarea statului medieval de la est de Carpați – Moldova -, în secolul XIV, sunt „descălecatele” voievozilor maramureșeni Dragoș și Bogdan.

Primul „descălecat” este opera voievodului maramureșan Dragoș. În urma înfrângerii oștilor tătare din zona de est a Carpaților, prin anii 1345-1353, regele Ungariei îl desemnează pentru paza trecătorilor montane pe Dragoș în fruntea unui „mărci” de apărare, cu capitala la Baia - „Moldova Mică”. O caracteristică a acestei etape o constituie vasalitatea/supunerea lui Dragoș și a urmașilor săi față de coroana ungară.

A doua acțiune înseamnă și a doua etapă a întemeierii Moldovei, etapa întemeierii propriu-zise prin dobândirea independenței, este „descălecatul” voievodului maramureșan Bogdan. Pentru că nu acceptă pierderea autonomiei sale în „țara” Maramureșului istoric, Bogdan se revoltă, luptă cu oștile ungare. Apoi, trece pe ascuns munții în Moldova, îi înlătură pe urmașii lui Dragoș și înfrânge mai multe armate ungare trimise de regele Ludovic I de Anjou. Aceste succese, povestite de către *Cronica lui Ioan de Târnave*, desfășurate în intervalul 1359-1364, conduc la întemeierea statului medieval Moldova, numit și Bogdania. O caracteristică a acestei etape o constituie înlăturarea suzeranității ungare prin victoriile lui Bogdan întemeietorul.

7. O asemănare între autonomiile locale din spațiul românesc, din secolele IX/X și XIII este aceea că sunt organizate în voievodate: de exemplu, în secolul IX, voievodatul lui Gelu, în secolul XIII, voievodatul lui Litovoi.

Sub.II. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+6p.+10p.+4p.

1. Numele unei mari puteri este Rusia.
2. Secolul XVIII.
3. Instituția centrală este Domnia.

O atribuție a domnului în domeniul administrativ: controla pârghiile administrației centrale și provinciale.

4. Două informații referitoare la atribuțiile domnului în domeniul juridic sunt:

Domnitorul era judecătorul suprem, care audia pricini de orice fel, fie că erau civile sau penale, laice sau ecleziastice.

Domnitorul putea să dea sentințe mai aspre sau mai blânde decât cele prevăzute de lege și putea grația sau comuta pedepse după cum dorea.

5. Amestecul tot mai accentuat a Imperiului Otoman în treburile interne ale Țărilor Române a condus la numirea sau detronarea domnilor, după cum voia sultanul, dar și la diminuarea prerogativelor domnului, Domniei.

Prima informație care susține opinia este: *„Dreptul asumat de către sultan de a selecta și a mazili domnitorul era probabil cea mai formidabilă și unica stavilă în calea autorității domnești”*.

A doua informație este: *„(...) domnitorul Țării Românești, Mihai Șuțu, și domnitorul Moldovei, Alexandru Mavrocordat, au fost maziliți peste noapte, fiind suspecți de lipsă de loialitate”*.

6. Afirmația că în secolele XII-XIII au loc modificări instituționale în Transilvania este adevărată și poate fi susținută prin următoarele fapte istorice:

În primul rând, din punct de vedere politic, Transilvania adoptă organizarea în voievodat vasal Ungariei.

În al doilea rând, din punct de vedere religios, regii apostolici organizează Biserica Catolică ardeleană.

Așadar, prin aceste acțiuni din secolele XII-XIII Transilvania preia instituțiile impuse de regii Ungariei.

Sub.III - 30pct = 24p.+6 p. Europa și România în a doua jumătate a secolului XX

Cea de-a doua jumătate a secolului XX a însemnat pentru Europa în general, și pentru România în special, existența a numeroase ideologii și practici politice - de la democrație la autoritarism, totalitarism de ambele extreme, și înapoi la democrație la finalul secolului.

O ideologie din Europa Occidentală în a doua jumătate a secolului XX este democrația liberală.

O caracteristică a acesteia este îmbinarea democrației, exprimată prin votul universal, cu liberalismul, garantarea în practică a drepturilor și libertăților cetățenești.

O a doua caracteristică a democrației liberale o constituie rolul fundamental al adunării legislative – Parlamentul-, instituție investită cu puterea legislativă, ea fiind aleasă de cetățeni prin scrutinul/votul universal.

Trecând la România postbelică, trebuie să ne referim la impunerea regimului comunist, de factură stalinistă începând cu anul 1948. În același an a fost impusă și *Constituția din 1948*. În 1952 a urmat o nouă constituție stalinistă – *Constituția din 1952*. În 1965 a fost impusă o nouă constituție, una național-comunistă.

O asemănare între prevederile constituțiilor României din 1952 și 1965 o constituie formalismul prevederilor. O alta o constituie dominația partidului unic, definit drept „forță politică conducătoare”.

Partidul unic, numit P.M.R. în Constituția din 1952, și P.C.R. în *Constituția din 1965*, controlează totul: viața politică, apărarea națională, relații externe, comerțul intern și extern, economia, societatea, chiar viața intimă, familială și privată a cetățenilor. De exemplu, prin agenții Securității, sunt interceptate convorbirile telefonice, este violat secretul corespondenței, este violat domiciliul, sunt controlate, supravegheate strict relațiile interumane, atât între cetățenii români, cât și în raport cu cei strini. Doar membrii P.C.R. pot ocupa funcții de răspundere, doar P.C.R. poate depune liste la alegeri, care oricum erau formale.

Dacă legea fundamentală din 1952 preamărea U.R.S.S., Armata Roșie, Constituția din 1965 pregătește terenul pentru acaparea întregii puteri de către Nicolae Ceaușescu, devenit președinte al R.S.R. în 1974.

Două practici politice din România comunistă în perioada 1971-1988 sunt cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu și comunismul de familie. Adică, sunt instalați în funcții de conducere din partid și stat numeroși membri ai familiei Ceaușescu: de exemplu, soția dictatorului, Elena Ceaușescu, ocupă locul doi în ierarhie - Cabinetul 2; fiul, Nicu Ceaușescu, este prim-secretar al P.C.R. Sibiu, plus lider al organizației de tineret a P.C.R. – Uniunea Tineretului Comunist (U.T.C.). Alți frați ai lui Nicolae Ceaușescu sau rude ale Elenei ocupă funcții importante în ministere, Securitate, cultură, sport etc.

Acestei situații de flagrant abuz de putere îi pune capăt revoluția din decembrie 1989. După 1989 se pot manifesta practici democratice asemănătoare celor din statele Uniunii Europene, numită atunci Comunitatea Europeană sau Piața Comună, dar practica nepotismului, clientelismului politic, plasării în funcții-cheie a rudelor și prietenilor continuă, din păcate, și în cazul multor politicieni de astăzi.

După înlăturarea regimului comunist, organizarea politică a României în ultimul deceniu al secolului XX a înregistrat schimbări majore. S-a trecut de la un regim totalitar la unul democratic: de la partidul unic s-a trecut la pluralism politic; de la prigonirea opoziției s-a ajuns la acceptarea opoziției ca partener; de la alegeri formale cu un singur partid s-a trecut la alegeri libere, pe bază de multipartidism; de la o presă cenzurată s-a trecut la libertatea presei; de la conducerea pe viață s-a trecut la alegerea președintelui pentru maximum două mandate; de la economia planificată, centralizată s-a trecut la economia liberă, de piață, funcționând pe baza cererii și ofertei,; de la constituțiile totalitare s-a trecut la Constituția din 1991, care stabilește ferm garantarea principiilor democratice, suveranitatea poporului, statul de drept, pluralismul politic, garantarea drepturilor și libertăților cetățenești, apărarea demnității umane etc.

În concluzie, în a doua jumătate a secolului XX, Europa și România au avut parte atât de regimuri democratice cât și de regimuri totalitare, valorile, principiile, ideologia democratică ieșind învingătoare pe tot continentul la sfârșitul secolului, inclusiv în România.

Sub.I. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+3p.+7p.+6p.+4p.

1. Constantin Cantacuzino scrie *Istoria Țării Românești*.
2. Poporul român și limba română sunt de origine latină.
3. Ambele surse se referă la statul român numit Moldova și la domnitorul numit Dimitrie Cantemir.
4. Sursa B.
5. Cauză: „*întrucât, cantitativ și calitativ, este principalul domeniu al activității intelectuale*”.
Efect: „*istoriografia rămâne și în a doua jumătate a secolului un gen amplu cultivat*”.
6. Două aspecte din secolul XX referitoare la romanitatea românilor sunt *exagerările și politizarea tezei*.

În primul rând, la începutul secolului XX avem de a face cu exagerările daciste. Autorul unor astfel de fabulații este istoricul hunedorean Nicolae Densușianu. În monumentală sa lucrare *Dacia preistorică*, Densușianu realizează un adevărat roman fantastic. El susține, fără nicio dovadă științifică, faptul că în urmă cu mii de ani dacii erau stăpânii unui imens teritoriu din Europa și Asia de Vest, zona Mediteranei, teritoriu unde au impus o civilizație superioară tuturor. De asemenea, Densușianu susține că civilizația dacică preistorică i-a învățat chiar pe romani limba ... latină! Așadar, limba română este o limbă dacică.

Un alt aspect al ideii romanității românilor prezent în secolul XX este politizarea acestei idei în perioada interbelică, apoi în cea național-comunistă. Vorbim despre aceeași teză autohtonistă, agreată de extrema dreaptă interbelică - M. Eliade fiind cel mai proeminent adept al acestei teze, de literatul Dan Botta-, iar în perioada național-comunistă de către istoricul, mai degrabă om de afaceri, emigrat în Occident, Iosif Constantin Drăgan. Este așa numita teză a protocronismului, teză neștiințifică, care caută să prezinte splendoarea civilizației dacice, pe care noi am moștenit-o, teză care și în zilele noastre are numeroși adepți seduși de mister și trecutul eroic.

7. O caracteristică a izvoarelor istorice care prezintă romanitatea românilor în secolul XV este că ele, scrierile, cărțile, sunt opera umaniștilor, îndeosebi a umaniștilor de limbă italiană – Pius II, Flavio Biondo, Bonfinus..., lor fiindu-le mai ușor să constate asemănările dintre limba română, limba italiană și limba latină.

Sub.II. 30 pct. = 2p.+2p.+6p.+6p.+10p.+4p.

1. Un spațiu istoric precizat în sursă este Cehoslovacia (*Uniunea Sovietică, Polonia, Ungaria, România...*).
2. Secolul XX.
3. Un lider politic sovietic este Hrusciiov. O acțiune a lui Hrusciiov este îmblânzirea sistemului stalinist.
4. Două informații referitoare la politica internă a liderilor români sunt:

Gheorghe Gheorghiu-Dej a urmat pe la sfârșitul anilor '50 o reformă moderată similară celei din Ungaria. După 1965, succesorul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, Nicolae Ceaușescu, a instituit un comunism mai rigid.

5. Evenimentele de la sfârșitul deceniului șapte, din anul 1968, „Primăvara de la Praga” - încercarea de reformare a comunismului - au fost zdrobite de tancurile tuturor statelor satelite URSS, exceptând România.

Prima informație care susține opinia este: „*la 20 august 1968, trupele sovietice au invadat în forță Cehoslovacia (...)*”.

A doua informație este: „*Toate statele comuniste din estul Europei, în afară de România, au fost de acord cu înăbușirea «socialismului cu față umană» al lui Dubcek (...)*”.

6. Afirmția că *statul român utilizează practici democratice în primul deceniu după înlăturarea comunismului - după anul 1989* - este adevărată și poate fi susținută prin următoarele fapte istorice:

În primul rând, se trece de la partidul unic la pluralism politic, de la alegeri formale la alegeri libere, de la conducerea pe viață la limitarea numărului mandatelor prezidențiale, de la statul polițienesc la statul de drept.

În al doilea rând, Parlamentul liber ales adoptă, după 18 luni de dezbateri, o nouă lege fundamentală – *Constituția din 1991* - care pune bazele instituționale ale regimului democratic.

Așadar, prin aceste acțiuni, urmând succesului revoluției din decembrie 1989, în statul român se manifestă practici democratice.

Sub.III - 30pct = 24p.+6 p. Statul român în secolul XIX

Începutul secolului al XIX-lea aduce românilor schimbări importante. Una dintre aceste schimbări de substanță este înlăturarea regimului fanariot din Principate și revenirea la domniile pământene.

Un obiectiv al românilor fiind atins – înlăturarea regimului fanariot – urmează noi scopuri, noi țeluri ale patrioților, deziderate expuse într-o întreagă serie de proiecte politice.

Două prevederi ale proiectelor politice referitoare la statul român, elaborate în spațiul românesc, în prima jumătate a secolului al XIX-lea sunt consolidarea autonomiei țării și impunerea egalității în fața legii, întâlnite în cadrul proiectului pașoptist în *Proclamația de la Islaz*, *Dorințele Partidei Naționale în Moldova* etc.

Revoluția română de la 1848 a înregistrat un eșec de etapă, temporar. Însă, ceea ce este extreme de important, generația pașoptistă și-a continuat activitatea, devenind și *Generația Unirii de la 1859*.

O acțiune politică desfășurată de români în anul 1859 este dubla alegere a domnitorului Al.I. Cuza la Iași și București, punând marile puteri în fața „faptului împlinit”. Alte două caracteristici ale acestei acțiuni sunt că Unirea Principatelor Moldova și Valahia s-a realizat într-o manieră democratică, prin vot, dar și cu un important sprijin popular, precum în București unde Adunarea Electivă a fost determinată să renunțe la interesele de clasă și să aleagă același domnitor precum moldovenii – Al.I. Cuza.

După trei ani în care, în plan intern Cuza a reușit să unifice diferite servicii, instituții și activități – armată, vamă, curs monetar, serviciu telegrafic etc, iar, în plan extern a primit acceptul marilor puteri pentru realizările sale, formând un singur Guvern și o singură Adunare, Cuza începe aplicarea marilor reforme.

O asemănare între măsurile adoptate în politica internă, în perioada 1862- 1864 este scopul pentru care au fost făcute, dar și implicațiile avute, efectele. De exemplu, atât secularizarea averilor mănăstirești, care viza circa 25% din suprafața țării - 1863, cât și reforma rurală, care viza circa 2 milioane de hectare și mai mult de o jumătate de milion de familii de țărani – 1864 - sunt, precum se vede, foarte ample, foarte cuprinzătoare. Ambele aveau în vedere domeniul agricol, funciar. Erau avute în vedere și sporirea coeziunii societății, creșterea bunăstării, dar și creșterea prestigiului statului român, care putea dispune de propria soartă.

Tot o măsură cu un grad mare de cuprindere este și *Legea instrucțiunii publice*, ea vizând sute de mii, în perspectivă milioane de copii, viitori cetățeni educați. Și tot o educație cetățenească, patriotică se încerca să se facă și prin Universitățile din Iași și București, prin adoptarea Codurilor moderne de legi – Codul civil etc.

Dar graba cu care Cuza și Kogălniceanu au împus reformele a provocat opoziția unei însemnate părți a clasei politice, dornică să-și conserve tradițiile, dar și privilegiile, iar Cuza a apelat la forță, lovitura de stat.

Regimul autoritar al lui Cuza a fost privit cu ostilitate de conservatori, dar și de liberalii-radicali care, în 1866, l-au silit pe Cuza să părăsească tronul și țara.

În fața pericolului de destrămarea statului român – otomanii masau trupe la Dunăre pentru a desface unirea, iar moldovenii, la Iași, ațâțați de agenți ruși, militau pentru separarea de Valahia, clasa politică și-a dovedit maturitatea. Reprezentanții săi – Ion Bălăceanu, Ion Brătianu - au pornit în căutarea și aducerea prințului străin, încoronat la data de 10 mai 1866, fără a mai aștepta decizia Puterilor, puse din nou în fața „faptului împlinit”.

După înlăturarea lui Cuza, evoluția statului român a intrat pe o traiectorie de rapidă modernizare și așezare pe principii democratice. A fost adus domniitor străin și prin aceasta s-a impus monarhia ereditară, a fost adoptată o Constituție modernă – Constituția de la 1866. Ceea ce Cuza a început, clasa politică și principele Carol au continuat începând cu anul 1866.

În concluzie, ceea ce la început de secol XIX părea de domeniul fantasticului, utopiei, capătă contur și consistență. Grație generației pașoptiste, peste nici patru-cinci decenii, se formează statul român modern, apoi se adoptă o Constituție democratică și se instalează pe tronul României un principe străin și, prin el, monarhia ereditară la gurile Dunării.

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. Ministerul Industriei și Comerțului.
 2. Constituția din 1965 stabilea, la art.1, numele țării – Republica Socialistă România. (sau *oricare alt articol*).
 3. Formațiunea politică la care se referă ambele surse este Partidul Comunist.
- Spațiul istoric la care se referă atât sursa A, cât și sursa B este România (se potrivește și *Uniunea Sovietică*).
4. Sursa A.
 5. Cauză: „*Plata despăgubirilor de război, în care se includeau alimente și materii prime de toate felurile, (...)*”
Efect: „*au secătuit țara de resursele de care avea mare nevoie (...)*”.
 6. Două practici politice democratice utilizate în Europa de Est în a doua jumătate a secolului XX, de fapt după înlăturarea dictaturii comuniste în anul 1989, sunt *funcționarea sistemului pluripartit și garantarea drepturilor și libertăților cetățenești*.

Funcționarea sistemului pluralismului politic. În toate țările care până în anul 1989 au avut regimuri comuniste (Polonia, Ungaria, Bulgaria, Cehoslovacia, România ș.a), după anul 1989 au reapărut partidele politice, numite liberale, democrate, social-democrate, conservatoare, țărăniste, populare, ecologiste etc. Acestea au putut să se organizeze, să participe la întruniri publice, să organizeze campanii electorale, să participe la alegeri libere, să aibă reprezentanți în secțiile de votare. În funcție de numărul de voturi, au putut să formeze guverne etc. De exemplu, în România postdecembristă (după decembrie 1989) au apărut partide precum PNL, PNT, PSD, PC, UDMR etc.

A doua practică politică democratică o constituie *garantarea în practică a drepturilor și libertăților cetățenești*, drepturi și libertăți precum: dreptul la viață, la un proces corect, la grevă, la libertate, libertatea de exprimare, de circulație, de informare, de gândire, de asociere, de întrunire pașnică etc. Aceste drepturi și libertăți sunt înscrise în Constituția țării – cea din 1991. În situația în care cetățenii consideră că ele nu sunt respectate, ei au liber acces la justiție, ba chiar la justiția europeană – la CEDO.

7. O caracteristică a unui regim totalitar european din prima jumătate a secolului XX o constituie eliminarea opoziției, chiar eliminarea fizică a adversarilor politici. De exemplu, în cadrul regimului fascist din Italia, Mussolini – liderul Partidului Fascist - a eliminat toate celelalte formațiuni politice. La fel s-a petrecut în Germania nazistă prin deciziile lui Hitler; la fel s-a petrecut în Rusia Sovietică (URSS) prin deciziile lui Lenin sau Stalin, Partidul Comunist/Bolșevic eliminând toate celelalte formațiuni politice.

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Al.I.Cuza.
2. Sec. XIX.
3. Actul legislativ din 14/26 august 1864 este legea rurală.

O caracteristică a legii rurale este că ea recunoștea drepturile depline de proprietate ale clăcașilor asupra pământului...

4. Două informații referitoare la Legea învățământului general sunt:

A fost adoptată în anul 1864.

Legea învățământului general reglementa instruirea la toate nivelurile.

Ea – Legea învățământului - acorda o atenție particulară învățământului primar.

Legea instrucțiunii publice stabilea principiul de gratuitate și obligativitate a învățământului primar.

5. *Legea secularizării averilor mănăstirești* din anul 1863 a fost o lege foarte importantă pentru modernizarea statului român. Prin această lege, pământurile mănăstirești – un sfert din suprafața țării – au fost trecute în proprietatea statului, iar mănăstirile au pierdut rolul lor important în economie.

Un prim fragment care susține acest punct de vedere este: „*legea (...) a transferat aceste întinse suprafețe (un sfert din teritoriu) în proprietatea statului*”.

A doua informație care ilustrează efectele legii secularizării este: „*a pus astfel capăt rolului important pe care mănăstirile îl jucaseră în viața economică a țării încă din Evul Mediu*”.

6. Afirmația conform căreia *un proiect politic elaborat în anul 1848 în spațiul românesc a contribuit la constituirea statului român modern* este adevărată și poate fi ilustrată prin următorul fapt/exemplu istoric.

Revoluționarii pașoptiști – V. Alecsandri, M. Kogălniceanu, Al.I. Cuza, I.H. Rădulescu, C.A. Rosetti, I.C. Brătianu ș.a. au redactat în anul 1848 proiecte politice precum *Petiția Proclamație, Proclamația de la Islaz, Dorințele Partidei Naționale în Moldova* etc. În aceste proiecte ei cereau unirea, modernizarea statului etc. Aceiași oameni – generația pașoptistă – vor realiza Unirea Principatelor în anul 1859 – statul român modern.

Test 11/2020 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva

Așadar, proiectul pașoptist gândit de generația pașoptistă a fost pus în practică în ianuarie 1859 prin alegerea lui Al.I. Cuza și în Moldova și în Muntenia/Țara Românească – adică formarea statului român modern.

Sub.III – 30 pct. (24p+6p) – Autonomii locale și instituții centrale în spațiul românesc sec.IX-XIV

Începând cu secolul IX apar primele informații despre existența unor formațiuni prestatale în spațiul românesc. Pornind de la acestea, în secolele viitoare vor lua naștere statele medievale românești.

Astfel, în documentul numit *Cronica lui Anonymus*, sunt oferite informații despre trei autonomii locale din spațiul românesc intracarpatic. În secolul IX ele sunt voievodatele lui Gelu, Glad și Menumorut, voievodate aflate în conflict cu armatele ungare conduse de ducele Arpad.

(se poate scrie și despre voievodatele lui Gyla și Ahtum –sec. XI, cucerite de regele ungar Ștefan I)

În secolele viitoare, apar informații și despre autonomiile din spațiul extracarpatic. Astfel, o autonomie locală menționată în spațiul românesc în secolul XIII este voievodatul lui Litovoi. Acest stătuț este unul dintre cele cinci autonomii (voievodate, cnezate, „țări”) amintite de către *Diploma cavalerilor ioaniți – 1247*.

O caracteristică a acestei autonomii, a tuturor voievodatelor și cnezatelor sud-carpătice, este aceea că ea depinde/ este subordonată Regatului Ungariei.

Revenind la spațiul intracarpatic, Transilvania intră în stăpânirea Ungariei. Regii unguri încearcă să pună bazele unor instituții care copiază modelul apusean – principat, biserică catolică, comitate, scaune. Printre aceste instituții este și Dieta. În acest *parlament* al Transilvaniei medievale, format din reprezentanți ai nobilimii, bisericii și orașelor ardeleni, intră până în secolul XIV și români. Dieta are rolul de a-l ajuta pe voievod în conducerea statului, de a aproba actele voievodului în domeniul administrativ, judecătoresc, fiscal – taxe etc.

Până în anul 1366, în Dieta Transilvaniei, pe lângă nobili maghiari, frunțași ai secuilor și sașilor, intră și nobili români. Însă, din acel an, în Dietă vor intra doar românii care acceptă să treacă la religia creștin-catolică, renunțând la ortodoxie.

SAU O altă instituție centrală constituită în spațiul românesc intracarpatic – Transilvania - în secolele XII-XIV este instituția politică a voievodului. Voievodul Transilvaniei este numit de către regele Ungariei, căruia i se supune în mod direct. El, voievodul, se ocupă cu conducerea domeniilor administrativ, judecătoresc, fiscal, militar. În secolele XIII-XIV o importanță reședință a voievodului Transilvaniei a fost chiar orașul/cetatea Deva – voievozii Borș și Kan.

Revenind la spațiul românesc extracarpatic, trebuie să spunem că aici, în Țara Românească și Moldova, în secolul XIV au fost formate state independente, prin victorii asupra armatelor Ungariei.

Din punctul meu de vedere, rolul instituțiilor centrale în procesul de constituire a statului Țara Românească a fost foarte important. De exemplu, fără o Domnie puternică, fără un vistier/tezaurător, Basarab nu ar fi reușit să strângă o sumă atât de mare de bani, precum cea de circa 52 kg de aur, sumă cu care a încercat să răscumpere pacea de la regele Ungariei înaintea bătăliei de la Posada.

Fără o Domnie puternică, Basarab nu ar fi avut cum să trimită scrisori emise de cancelaria domnească – de logofătul său - prin care să solicite pace regelui Carol Robert înaintea bătăliei de la Posada.

Și, mai ales, fără existența unui voievod puternic, căruia să i se supună întreaga țară, Basarab nu ar fi reușit să strângă și să echipeze o armată precum cea care obține victoria de la Posada din anul 1330 – sec. 14.

Fără o Domnie puternică, în Țara Românească nu s-ar fi putut pune bazele unei dinastii – a Basarabilor – care va conduce Valahia până spre anul 1600. Toate aceste exemple demonstrează importanța instituțiilor centrale în procesul de constituire a statului medieval Țara Românească în secolul XIV.

(se poate scrie și despre înființarea mitropoliei Țării Românești, a instituției Bisericii – 1359 - Nicolae Alexandru, Curtea de Argeș, rolul mitropolitului).

În concluzie, dacă prin secolul IX în spațiul românesc avem doar autonomii locale, stătuțe, în secolul al XIV-lea avem state de sine stătătoare, cu instituții în plină dezvoltare, capabile să se opună oricărei agresiuni, oricărui stat care ar fi dorit să le transforme în provincii, în pašalâcuri – precum s-a întâmplat în Balcani.

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. România (e bine și Cehoslovacia).
2. Doi ani mai târziu, Hrusciov a hotărât să retragă trupele sovietice din România (sau *oricare altă info. cu H.*).
3. Sursa A – Gheorghiu-Dej; sursa B – Nicolae Ceaușescu.
4. Sursa A.

5. Cauză: „*pentru a așeza relațiile dintre țările socialiste (...) pe baze cu adevărat marxist-leniniste*”.

Efect: „*trebuie (...) să se pună capăt amestecului în problemele interne ale altor state (...)*”.

6. Două practici politice totalitare întâlnite în Europa de Est (în Cehoslovacia, Polonia, Ungaria, Bulgaria, Albania, România) în perioada postbelică sunt *cultul personalității liderului comunist și folosirea poliției politice împotriva tuturor opozanților regimului*. Exemplificăm cu cazul României comuniste.

Cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu. După vizitele din anul 1971, din Asia – China, Coreea de Nord – Nicolae Ceaușescu impune cultul propriei personalități. El, liderul suprem, supranumit de apologeți / lăudători „Geniul Carpaților”, este omniprezent, omnipotent, omniscient.

N. Ceaușescu este omniprezent, adică este prezent non-stop în mass-media scrisă și audio-vizuală – la TV, la radio, în ziare, reviste, manuale școlare; portretele lui sunt prezente în toate instituțiile publice – primării, sedii de miliție, școli, universități, festivaluri – precum „Cântarea României”, Cenaclul Flacăra etc.

Omnipotent, adică Nicolae Ceaușescu este socotit, și chiar așa se întâmplă, că are toată puterea: el decide în problemele de politică internă - economie, educație, armată, construcții, urbanistică etc, în politica externă – stabilește relații mai bune/mai strânse sau mai încordate/reci cu diferite state.

Ceaușescu este socotit omniscient, adică a toate cunoscător, el dă „indicații prețioase” tuturor – de la profesorii care învață astfel cum să predea materia, la medicii care învață cum să opereze, la minerii care învață de la Ceaușescu cum să practice mineritul, la siderurgie unde oțelarii învață de la „cel mai iubit fiu al poporului” cum să producă oțelul. El, liderul suprem, este socotit „cel bun, cel drept, cel mare, cel viteaz” însumând astfel toate epitetele prezente în titulatura domnitorilor români, de la Alexandru cel Bun la Mihai Viteazul.

A doua practică politică totalitară din România comunistă o constituie *folosirea Securității ca poliție politică*. Toți cei care se opun comuniștilor – foștii lideri sau membri ai partidelor democratice desființate PNL, PNT, PSD, patronii cărora li se luaseră fabricile prin naționalizarea industriei, țărani care nu acceptau colectivizarea, preoții greco-catolici cărora li se desființase biserica, studenții care erau supuși manipulării, intelectualii supuși cenzurii etc. sunt urmăriți, arestați, întemnițați în lagăre și închisori. Cele mai teribile închisori sunt Sighet, Aiud, Rm. Sărat, Jilava, Gherla, Pitești, Făgăraș, Canalul Dunăre Marea Neagră.

7. O caracteristică a democrației în Europa de Est în a doua jumătate a secolului al XX-lea, de fapt, în ultimul deceniu al secolului XX, este aceea că în statele din această zonă – Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, România - regimul democratic a fost reimpus după revoluțiile anului 1989. S-a trecut, astfel, de la „democrația-populară” adică totalitarismul comunist stalinist/neostalinist, la democrația liberală, adică la suveranitatea poporului, pluralism politic, separarea puterilor, alegeri libere, societate civilă, stat de drept etc.

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Codrii Cosminului.
2. Sec. XV.
3. Domnul Moldovei este Ștefan. El mărește domeniul domnesc, întărește Sfatul domnesc, încurajează comerțul
4. Două informații referitoare la relațiile Moldovei cu Ungaria sunt:

Moldova s-a confruntat militar cu Ungaria, pe care a învins-o la Baia în anul 1467.

Mai apoi, Moldova și Ungaria au semnat un tratat de alianță, ca între două țări creștine.

5. Relațiile dintre Moldova și Imperiul Otoman au fost foarte complicate și tensionate. Cauzele acestor relații tensionate sunt: Ștefan s-a aliat cu adversarii sultanului, domnul Moldovei a căutat să scoată Valahia de sub influența otomană și, în plus, Ștefan a refuzat să mai plătească tribut Porții otomane.

Prima informație care susține acest punct de vedere este: „*Ștefan a încercat să atragă de partea sa și Valahia*”.

Al doilea fragment este: „*domnul a refuzat plata tributului*”. (și citate cu *lupta de la Vaslui cu Soliman Pașa*).”

6. Afirmația conform căreia *organizarea instituțională a Transilvaniei se modifică în secolele XII-XVI* este adevărată și poate fi ilustrată prin următorul fapt/exemplu istoric. Din secolul XII, Transilvania este organizată ca Voievodat supus Ungariei însă, în secolul XVI Ungaria devine pașalâc otoman, iar Transilvania își schimbă

organizarea, ea trecând de la voievodat la principat vasal Porții otomane. Așadar, instituția politică a Ardealului se schimbă din voievodat în principat. (**sau XII-XV – voievod numit de rege Ung; din 1541–principe ales de Dietă**)

Test 12/2020 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva

Sub.III – 30 pct. (24p+6p) – Statul român modern în secolele XVIII-XIX

În secolul al XVIII, Poarta otomană impune în Principate regimul fanariot. Această știrbire a autonomiei țării prin numirea unor domni străini, prin desființarea armatei, prin eliminarea libertății comerțului, prin creșterea obligațiilor – tribut, peșcheșuri, aprovizionare, transport, muncă la drumuri, poduri etc.- nemulțumește elita boierească moldo-valahă. Boierii români încep astfel să trimită memorii politice către puterile creștine.

Un proiect politic referitor la statul român modern, elaborat în secolul 18, este *Memoriul de la Focșani* al boierimii moldo-valahe înaintat țarinei Rusiei, Ecaterina cea Mare, în care se solicită protecția/ocrotirea rusă.

După înlăturarea regimului fanariot la începutul secolului 19, numărul proiectelor politice sporește.

Două proiecte politice referitoare la statul român modern elaborate în prima jumătate a secolului XIX sunt „Constituția cărvunărilor” din 1822 și *Proclamația de la Islaz* din 1848.

O prevedere a proiectului din anul 1822 este aceea referitoare la impunerea principiului separării puterilor în stat, precum și a egalității în drepturi, favorizând însă boierimea mică și mijlocie.

Proclamația de la Islaz din 9 iunie 1848 solicita alegerea unui domnitor pentru un mandat de cinci ani.

Revoluția pașoptistă va fi înfrântă, însă proiectul pașoptist e dus mai departe și pus în practică.

Profitând de înfrângerea Rusiei în Războiul Crimeii, emigrația română reușește să convingă marile puteri să ia în seamă și dorințele românilor. Astfel, Adunările ad-hoc formate în anul 1857 la Iași și București, solicită: formarea unui stat unitar numit România, cu un prinț străin, un statut de autonomie, neutralitate, instituții democrat-liberale.

Marile Puteri nu acceptă această formulă. Ele cer formarea unui stat numit Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei, cu alegerea a doi domnitori, cu funcționarea a două guverne și a două adunări separate.

Însă, în ianuarie 1859, aplicând „politica faptului împlinit”, românii din Moldova și Valahia aleg același domnitor – Al.I. Cuza, punând astfel bazele statului român modern. Era un capăt de drum, dar și un nou început, un debut al modernizării, al aplicării reformelor cerute la 1848.

Din punctul meu de vedere, politica de reforme pe care Cuza și Kogălniceanu au aplicat-o masiv în perioada 1862-1865 a consolidat statul român modern. România a fost dotată cu instituții moderne: Universitățile din Iași și București, cu coduri moderne de legi – Codul Civil, Codul Penal, Codul Administrativ, Codul Comercial. Statul român modern a fost consolidat prin creșterea nivelului de educație, prin impunerea învățământului primar gratuit și obligatoriu. Statul român modern a fost consolidat prin faptul că țăranii au primit un pământ al lor, și s-a desființat claca. De exemplu, în proclamația către țăranii, 1864, Cuza arăta acest scop al împrumutării țăranilor, spunându-le: „de astăzi înainte, voi aveți un pământ de iubit și de apărât...”.

Statul român modern a fost consolidat și prin secularizarea averilor mănăstirești, prin care un sfert din pământul țării, aflat până atunci în mâinile călugărilor, greci mai ales, a trecut în proprietatea statului român.

Cuza a sporit capacitatea militară a țării, a început lucrări de infrastructură, poduri, drumuri etc.

În concluzie, societatea și statul român au parcurs un drum evolutiv în intervalul de aproape un secol de la sfârșitul secolului XVIII la jumătatea secolului XIX. S-a trecut astfel de la Principatele Române conduse de fanarioți, la România modernă condusă de *Domnul Unirii* și al reformelor – Al. I. Cuza.

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. Partidul Comunist (e bine și PMR, sau *Partidul Muncitoresc*).
2. Pe 21 august 1968, Armata Roșie invadează Cehoslovacia.
3. Un spațiu istoric precizat în sursa A este Cehoslovacia (bine și *România, Praga, Budapesta, Varșovia*).
Sursa B – spațiu istoric – București (bine și *Moscova, Beijing*).
4. A.
5. Cauză: „în contextul favorabil creat de conflictul dintre Moscova și Beijing”.
Efect: „PMR și-a afirmat poziția independentă...”.
6. Alte două practici politice totalitare utilizate în România comunistă sunt *cultul personalității și utilizarea Securității ca poliție politică*.

Cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu. După vizitele din anul 1971 din Asia – China, Coreea de Nord – Nicolae Ceaușescu impune cultul propriei personalități. El, liderul suprem, supranumit de apologeți / lăudători „Geniul Carpaților”, este omniprezent, omnipotent, omniscient.

Omniprezent, adică este prezent non-stop în mass-media scrisă și audio-vizuală – la TV, la radio, în ziare, reviste, manuale școlare, portretele lui sunt prezente în toate instituțiile publice – primării, sedii de miliție, școli, universități, festivaluri –, purtate în procesiuni, precum „Cântarea României”, Cenaclul Flacăra etc.

Omnipotent, adică Nicolae Ceaușescu este socotit, și chiar așa se întâmplă, atotputernic; el decide în problemele de politică internă - economie, educație, armată, construcții, urbanistică etc., de politică externă – relații mai bune/mai strânse sau mai încordate/ mai reci cu diferite state.

Ceaușescu este socotit omniscient, adică a toate cunoscător, el dă „indicații prețioase” tuturor – de la profesorii care învață astfel cum să predea materia, la medicii care învață cum să opereze, la minerii care învață de la Ceaușescu cum să mineze, iar țărani învață de la „cel mai iubit fiu al poporului” cum să practice agricultura. El, liderul suprem, este socotit „cel bun, cel drept, cel mare, cel viteaz” însumând astfel toate epitetele prezente în titulatura domnitorilor noștri, de la Alexandru cel Bun la Mihai Viteazul.

A doua practică politică totalitară din România comunistă o constituie folosirea Securității ca poliție politică. Toți cei care se opun comuniștilor – foștii lideri sau simpli membri ai partidelor democratice desființate PNL, PNT, PSD, patronii cărora li se luaseră fabricile prin naționalizarea industriei, țărani care nu acceptau colectivizarea, preoții greco-catolici cărora li se desființase biserica, studenții care erau supuși manipulării, intelectualii supuși cenzurii etc. sunt urmăriți, arestați, întemnițați în lagăre și închisori. Cele mai temute închisori comuniste erau Sighet, Aiud, Rm. Sărat, Gherla, Pitești, Făgăraș, Canalul Dunăre-Marea Neagră.

7. Un principiu politic consacrat prin legea fundamentală din 1991 – *Constituția României din 1991* – este acela al separației puterilor. Conform Constituției din 1991, puterile statului sunt separate astfel: puterea legislativă este deținută de către Parlament; puterea executivă este deținută de către Guvern și Președinte; puterea judecătorească este încredințată instanțelor judecătorești în frunte cu Înalta Curte de Justiție și Casație.

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Bătălia de la Vaslui.
2. Sec. XV.
3. Domnitorul Moldovei este Ștefan cel Mare.

O acțiune desfășurată de Ștefan pentru pregătirea luptei cu turcii din 1475 este aceea că a căutat un loc potrivit care să nu permită desfășurarea numeroasei armate a lui Soliman Pașa.

4. Două informații referitoare la consecințele luptei de la Vaslui sunt:

Înfrângerea și alungarea turcilor, urmăriți de către domnitor și armata sa.

Capturarea de către moldoveni a unei bogate prăzi de război; uciderea sau capturarea a numeroși prizonieri.

5. Cauzele atacului otoman asupra Moldovei erau numeroase: Moldova nu mai voia să plătească tribut Porții. Ștefan cucerise importantul port/cetate Chilia. Domnul Moldovei intervenea militar în Muntenia, de unde îl înlăturase pe aliatul sultanului – domnitorul Radu cel Frumos.

Un prim fragment care susține acest punct de vedere este: „(Ștefan) *refuzase să mai plătească tribut*”.

A doua informație este: „(Ștefan) *arăta că vrea să scoată și această țară (Țara Românească) din sfera de influență otomană*”. „*domnul Moldovei cucerise Chilia, cetate pe care Mahomed II o voia pentru sine*”.

6. Afirmatia că *statul medieval Moldova se consolidează prin acțiuni de politică internă desfășurate în secolul XIV* este adevărată și poate fi ilustrată prin următorul fapt/exemplu istoric:

Test 13/2020 MEC – – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva

Prin înființarea de către domnitorul Petru I Mușat a Mitropoliei ortodoxe cu sediul în capitala țării – Suceava, 1387 – se consolidează statul românesc. Mitropolitul este cel care îl „unge” pe domn, cel care îi așază coroana pe cap – prin aceasta, puterea domnului este socotită ca fiind de origine divină. De asemenea, mitropolitul este loctiitorul domnului în caz de vacanță a tronului, până la alegerea unui nou domn.

Așadar, prin înființarea acestei importante instituții – Biserica – domnii Moldovei își pot lua și ei, la fel ca în cazul Valahiei, titlul de autocratori – domni de sine stătători/ singuri stăpânitori – toți locuitorii țării trebuind să le fie supuși credincioși.

Sub.III – 30 pct. (24p informație istorică+6p str.) – Constituirea și evoluția statului român modern

În istoria românilor, secolul XVIII marchează o perioadă foarte grea, din cauza regimul fanariot, regim care a afectat grav autonomia Principatelor Române – Moldova și Valahia.

Tocmai acest regim caracterizat prin numirea domnitorilor direct de către sultan, prezența unor domni de origine greacă și nu română în scaunele de domnie de la Iași și București, desființarea armatei, lipsa de libertate a comerțului cu alte state, grecizarea domniei și a altor instituții, amestecul sultanului în politica internă a Principatelor au cauzat apariția proiectelor politice, scrise mai ales la sfârșitul acestui secol. Boierii români cereau înlăturarea acestei situații, înlocuirea domnilor fanarioți cu domni români, înlăturarea și celorlalte cauze.

La începutul secolului XIX unele dintre aceste dorințe au fost realizate – domniile fanariote au fost înlăturate, libertatea comerțului a fost obținută, au fost adoptate acte cu valoare constituțională. Dar continua să se manifeste inegalitatea în fața legii, domnia autoritară, situația foarte grea a țăranilor, presa era cenzurată etc. Din aceste cauze au izbucnit și revoluțiile anului 1848 în spațiul românesc.

Două proiecte politice referitoare la statul român modern elaborate în cadrul revoluției pașoptiste sunt *Petiția Proclamație de la Iași - Moldova și Proclamația de la Islaz în Valahia.*

O caracteristică a programului de la Iași este moderația, pentru că revoluționarii – Alecsandri, Cuza, Kogălniceanu - se tem de reacția domnitorului M. Sturdza. De exemplu, ei cer doar îmbunătățirea situației țăranilor, neîndrăznind să solicite desființarea clăcii și împrumotărirea țăranilor cu pământ.

Proclamația de la Islaz este un program mult mai cuprinzător și mai radical. În el se solicită ceea ce, peste vreo 15 ani, va fi și aplicat în statul român modern: secularizarea averilor mănăstirești, învățământ primar gratuit și obligatoriu, coduri moderne de legi, desființarea clăcii și împrumotărirea țăranilor cu pământ etc.

Programul de la 1848 propunea, chiar dacă nu explicit, și Unirea și Independența statului. Aceeași generație le va pune în practică, atunci când condițiile vor deveni favorabile, după anii 1856-1858.

În anul 1858, Marile Puteri decisese ca românii din Moldova și Valahia să aleagă fiecare câte un domnitor și să formeze statul Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei. Însă, românii au aplicat „politica faptului împlinit”. La începutul lui ianuarie 1859, la Iași, Adunarea Electivă l-a ales domnitor pe Al. I. Cuza; la 24 ianuarie 1859, Adunarea Munteniei a ales același domnitor, pe Al.I. Cuza. Astfel, marile puteri au fost puse în fața „faptului împlinit” și nu au acționat ferm pentru a destrăma Unirea realizată de către patrioții români.

Statul român modern era fondat, urma să înceapă a doua etapă a proiectului – anume modernizarea prin reforme. Aceste reforme sunt demarate de către Cuza și sunt continuate în timpul domniei lui Carol I.

Din punctul meu de vedere, evoluția statului român în perioada 1864-1866 a fost una rapidă, pe multiple planuri. Începând din anul 1863, Cuza aplică mari reforme, colaborând cu guvernul Kogălniceanu. Anul 1864 este unul deosebit de plin de realizări. În 1864 sunt adoptate și aplicate legile din domeniul agrar – desființându-se claca și împrumotărindu-se țăranii cu pământ. Tot în 1864 este adoptată legea organizării învățământului – *Legea instrucțiunii publice* - prevăzând că școala primară este gratuită și obligatorie. În același an, 1864, începe adoptarea Codurilor de legi moderne. Dar, tot anul 1864 marchează și ruptura dintre domnitorul Cuza și Adunarea dominată de conservatori. Tocmai de aceea, Cuza impune, printr-o lovitură de stat, un regim autoritar. Acest regim autoritar constituie o cauză pentru care Cuza a fost detronat și exilat în anul 1866.

De asemenea, anul 1866 reprezintă un an crucial în istoria românilor. Românii reușesc să impună monarhia ereditară constituțională, instalând pe tron un prinț străin, cum ceruseră încă din anul 1857 – ad-hoc.

În același an 1866, România este înzestrată cu o Constituție modernă, cu principii democratice.

Toate acestea - fie politica de reforme a lui Cuza, fie adoptarea Constituției din 1866 și instalarea prințului străin, dinastia ereditară - au contribuit la consolidarea statului român modern.

În concluzie, dacă la finalul secolului XVIII, Principatele dunărene se aflau la un nivel foarte scăzut al autonomiei lor, domnii erau numiți de către sultan, peste vreo sută de ani, ne aflăm în fața unui stat român modern, cu instituții europene, stat care se poate implica peste câțiva ani în obținerea independenței sale.

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. Greva minerilor din Valea Jiului.
2. 60% din pământuri erau comasate în gospodăriile colective. (sau alt citat cu expresia *gospodării colective*).
3. O instituție de represiune menționată în sursa A este Miliția. În sursa B, instituția represivă este Securitatea.
4. Sursa A.
5. Cauză: „*scânteia grevei a constituit-o legea din iulie 1977 care ridică vârsta de pensionare (...)*”.
Efect: „*în semn de protest (...) minerii au hotărât să intre în grevă*”.
6. Alte două practici politice totalitare întâlnite în Europa de Est (în Cehoslovacia, Polonia, Ungaria, Bulgaria, Albania, România) în perioada postbelică sunt *cultul personalității liderului comunist* și folosirea *poliției politice împotriva tuturor opozanților regimului*. Exemplificăm cu cazul Uniunii Sovietice.
Cultul personalității lui Stalin. Liderul sovietic impune cultul propriei personalități. El, liderul suprem, supranumit de apologeți / laudători „părintele popoarelor”, este omniprezent, omnipotent, omniscient.
Omniprezent, adică este prezent non-stop în mass-media scrisă și audio-vizuală – la TV, la radio, în ziare, reviste, manuale școlare, portretele lui sunt prezente în toate instituțiile publice – primării, sedii de miliție, școli, universități, festivaluri, procesiuni publice, pe stadioane, străzi, numele său este conferit unor străzi, orașe – din URSS și din statele subordonate. De exemplu, orașul Brașov se numea atunci – până în 1960 -, Orașul Stalin. Numele de Stalin este dat la numeroase școli, fabrici, asociații, academii, chiar unor vârfuri montane.
Omnipotent, adică Stalin „*Om de oțel*” este socotit, și chiar așa se întâmplă, că are toată puterea: el decide în problemele de politică internă - economie, educație, armată, construcții, urbanistică etc, de politică externă – relații mai bune/mai strânse sau mai încordate/reci cu diferite state, intervenții în statele subordonate.
Stalin este socotit omniscient, adică a toate cunoscător, el dă „*indicații prețioase*” tuturor – de la profesorii care învață astfel cum să predea materia, la medicii care învață cum să opereze, la minerii care învață de la Stalin cum să practice mineritul, la siderurgie unde oțelarii învață de la „părintele popoarelor” cum să producă oțelul. El, liderul suprem, este socotit iubitor al păcii mondiale și adversar al imperialismului american.
A doua practică politică totalitară din Europa comunistă o constituie *folosirea poliției politice* – Securitatea, KGB, STASI, FSB împotriva tuturor „*dușmanilor poporului*”. Toți cei care se opun comuniștilor – foștii lideri ai partidelor democratice desființate, patronii cărora li se luaseră fabricile prin naționalizarea industriei, preoții greco-catolici cărora li se desființase biserica, studenții care erau supuși manipulării, intelectualii supuși cenzurii etc sunt urmăriți, arestați, întemnițați în lagăre și închisori. În România comunistă, cele mai teribile închisori erau Sighet, Aiud, Rm. Sărat, Jilava, Gherla, Pitești, Făgăraș, Canalul Dunăre-Marea Neagră. În Uniunea Sovietică sistemul de penitenciare, majoritatea politice, purta numele de GULAG. Un scriitor celebru care a lăsat pagini cutremurătoare despre sistemul de detenție în Gulagul sovietic este Al. Soljenițin. În cazul României comuniste, cel care a descris crimele înfăptuite de comuniști prin Experimentul Pitești este Virgil Ierunca.
7. O asemănare între regimurile democratice din Europa de Est la sfârșitul secolului XX, după anul 1989, este aceea că toate – în Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, România – au parcurs o perioadă de tranziție de la comunism la democrația-liberală, și au necesitat adoptarea unor constituții democratice.

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Al.I. Cuza.
2. Sec. XIX.
3. Documentul internațional din anul 1856 este Tratatul de pace de la Paris.
O prevedere a Tratatului de la Paris este consultarea populației celor două principate în privința organizării lor...
4. Două informații referitoare la solicitările românilor prin divanurile ad-hoc sunt:
Unirea Moldovei și Țării Românești într-un stat numit România.
Alegerea unui prinț dintr-o dinastie europeană.
Neutralitatea și autonomia statului român.
5. Atitudinea marilor puteri față de formarea statului român modern a fost diferită de la stat la stat, în funcție de interesele fiecăruia. De exemplu, Austria, Turcia și Anglia s-au opus formării unui stat numit România și aducerii unui prinț străin. Mai târziu, ele au acceptat o unire incompletă, adică formarea Principatelor Unite ale Moldovei și Valahiei, nu a României cum voiau românii, și aceste Mari Puteri cer alegerea a doi domni.
Primul fragment care susține acest punct de vedere este: „*Turcia, Austria și Anglia erau împotriva constituirii unui stat român (...)*”.

Al doilea fragment este: „reunite în Conferința de la Paris (marile puteri) au hotărât să se numească *Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești*”.

6. Afirmația conform căreia un proiect politic elaborat în anul 1848 în spațiul românesc a contribuit la constituirea statului român modern este adevărată și poate fi ilustrată prin următorul fapt/exemplu istoric.

Revoluționarii pașoptiști – I.H. Rădulescu, M. Kogălniceanu ș.a. au redactat în anul 1848 proiecte politice precum *Proclamația de la Islaz, Dorințele Partidei Naționale în Moldova, Prințipurile noastre pentru reformarea patriei*. În aceste proiecte ei cereau autonomia țării, unirea Principatelor, modernizarea statului etc. Aceeași oameni – generația pașoptistă – vor realiza Unirea Principatelor în anul 1859 – statul român modern.

Așadar, proiectul pașoptist gândit de generația pașoptistă a fost pus în practică în ianuarie 1859 - dubla alegere a lui Al.I. Cuza în Moldova și Muntenia/Țara Românească – adică formarea statului român modern.

Sub.III – 30 pct. (24p+6p) – Romanitatea românilor în viziunea istoricilor

Vorbind despre romanitatea românilor, avem în vedere latinitatea poporului român și a limbii române, originea latină a celor mai multe cuvinte din vocabularul de bază al limbii noastre, continuitatea, unitatea.

Ideea romanității românilor a fost abordată de-a lungul secolelor, aproximativ de vreo mie de ani.

Dacă ne referim la caracteristicile scrierilor care susțin romanitatea românilor în secolele XVII-XVIII, trebuie să amintim personalități precum cronicarii Gr. Ureche, Miron Costin, C-tin Cantacuzino. Toți trei, cunoscători ai limbii latine, constată asemănarea dintre cuvintele din limba română și cele din limba italiană sau limba latină. Formula pe care ei o lansează este aceea că noi, românii, avem origine latină „de la Râm ne tragem” și suntem urmașii coloniștilor romani „de la descălecătorul Traian”.

Dacă acești cronicari de secol XVII scriu că românii sunt urmașii romanilor dar și ai dacilor, Dimitrie Cantemir consideră că suntem doar urmașii romanilor. Aceasta este ideea/teoria purismului latin – latini 100%.

Ideea de bază a lui Cantemir, aceea a purismului latin, este preluată la finalul secolului XVIII și la începutul secolului XIX de către Școala Ardeleană, reprezentată prin Petru Maior, Gh. Șincai, Samuil Micu, Ioan Budai-Deleanu ș.a. Istoricul Petru Maior care scrie și la începutul secolului XIX consideră că românii sunt doar urmașii romanilor – de fapt este ideea lui Cantemir. Petru Maior adaugă ideii lui Cantemir noblețea originii românilor. Maior socotește că românii sunt urmașii patricienilor, aristocraților, nobilimii romane, nu ai unor oameni de rând sau, și mai rău, ai unor deținuți pe care Imperiul Roman i-ar fi deportat în Dacia după cucerirea lui Traian. Maior neagă componenta dacică a poporului român, el considerând că romanii nobili nu se puteau căsători cu femeile dace, ele fiind de origine barbară. Considerațiile lui Maior sunt folosite ca armă politică.

Peste vreo sută de ani, la începutul secolului XX, se trece în extrema cealaltă, aceea a *dacismului*. Istoricul hunedorean Nicolae Densușianu scrie o carte de peste o mie de pagini având titlul *Dacia preistorică*. În acest „roman fantastic”, pentru că este greu să o numim o carte de știință istorică, Densușianu fabulează, fără niciun document istoric, despre o civilizație a strămoșilor noștri care, în urmă cu mii de ani, ar fi fost stăpânii lumii. Și că această civilizație e cea de la care romanii/latinii au preluat chiar limba... latină! Așadar, noi, românii, suntem vorbitori de latină înainte chiar de a fi cuceriiți de Imperiul roman.(acesta e *protocronismul*)

Ideile trăznite ale lui Densușianu au fost preluate de către ambele extreme politice ale secolului XX, atât de către extrema dreaptă legionară –ne gândim la unele scrieri ale lui Eliade-, cât și de cea stângă comunistă, în perioada național-comunistă a lui Ceaușescu, ele fiind prezente chiar și astăzi, în perioada democratică.

Din punctul meu de vedere, abordarea romanității românilor în regimurile totalitare, fie cel legionar, fie cel comunist, este una exagerată și folosită pentru a aduce câștiguri politice. De exemplu, ideile lui Densușianu au fost promovate în perioada național-comunistă pentru că Nicolae Ceaușescu avea interesul de a arăta că românii au fost mereu superiori celorlalte popoare, că ei nu au de datorat nimic străinilor, că civilizația românească a fost superioară altor civilizații. Aceste idei măguleau sentimentul de mândrie națională, voiau să îi facă pe români să uite lipsurile alimentare și de combustibil, dictatura, cultul personalității din comunism, să considere că poporul nostru a avut și are mereu conducători eroici precum Burebista sau Decebal și că, pe cale de consecință, Ceaușescu este continuatorul legitim al acestui șir de eroi de legendă. Această preamărire a unui trecut măreț era promovată de secția de propagandă a Partidului Comunist, de către Academia Republicii Socialiste România, de către cinematografie, teatru, scrieri de romane cu tentă istorică etc.

În concluzie, putem spune că, viziunile istoricilor asupra romanității românilor au fost foarte variate, ele oscilând de la abordări științifice bazate pe documente, la cele cu tentă de roman fantastic, fabulații pure, SF.

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. Cetatea Severinului.
2. Scopul înființării mărcii din estul Carpaților era protejarea frontierelor estice ale regatului de incursiunile tătare...
3. În sursa A, este vorba de statul românesc Moldova. În sursa B, este vorba de statul Țara Românească.
4. Sursa A.
5. Cauză: „lipsit de mijloace de aprovizionare”.

Efect: „Carol Robert a fost silit în cele din urmă să ordone retragerea (...)”.

6. Alte două fapte istorice desfășurate în contextul constituirii statelor medievale românești în secolul XIV sunt legate de *formarea instituțiilor centrale*, și ne oprim la întemeierea Bisericii în cele două state extracarpătice.

În cazul Țării Românești, a doua instituție centrală este *Biserica*. Urmașul lui Basarab, voievodul Nicolae Alexandru a fondat Mitropolia Ungro-Vlahiei la Curtea de Argeș, capitala statului său, în anul 1359. Fondarea mitropoliei consacra independența statului Țara Românească, ilustrată și prin epitetul din titulatura domnului de „autocrator” adică „domn de sine stătător”. Domnitorul se putea socoti de acum înainte „unsul lui Dumnezeu”, iar puterea sa era socotită de origine divină, orice necredință, trădare fiind considerată un păcat.

În cazul Moldovei, aceeași politică de consolidare a statului este opera voievodului Petru I Mușat. La fel ca în cazul Valahiei, la est de Carpați ia ființă mitropolia în anul 1387, având sediul în capitala Moldovei, la Suceava. Fondarea Mitropoliei Moldovei de către dinastia Mușatinilor consfințește în plan extern nașterea unui nou stat românesc de sine stătător. (se poate scrie și despre *consolidarea economică prin baterea monedei – monede de argint și de bronz*; se poate scrie și despre *extinderea hotarelor Moldovei, în timpul lui Roman I 1391-1394, „domn de la munte la țărnul mării”, prin înlăturarea stăpânirii tătare din sudul țării*).

7. O asemănare între autonomiile din spațiul românesc intracarpatic în Evul Mediu este aceea că atât formațiunea statală a lui Menumorut, cât și cea a lui Gelu sunt organizate sub forma voievodatului. (sau *sec. IX*)

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Actul fundamental/ legea fundamentală adoptată în anul 1866 este Constituția.
2. Sec. XIX.
3. Principele României este Carol.

O opinie a lui Carol referitoare la Constituția din 1866 este că ea este o „Constituție cvasirepublicană”.

4. Două informații referitoare la organizarea militară a statului român sunt:

În 1867 și 1872 au fost adoptate legi de organizare a armatei.

Efectivele armatei au sporit; s-a îmbunătățit dotarea cu armament...

5. Situația internațională a statului român era una complicată: Marile Puteri nu acceptau încă numele de România. Însă românii au știut să consolideze poziția României, iar marile puteri au trebuit să accepte aceste schimbări: aducerea unui prinț străin pe tron, o Constituție proprie, chiar și numele de România.

Un prim fragment care susține acest punct de vedere este: „*situația internațională a Principatelor (...) a fost consolidată*”.

Al doilea fragment este: „*România și-a văzut pe deplin <<oficializată>> noua situație...*”.

6. Afirmația conform căreia *statul român a fost consolidat prin reformele din timpul domniei lui Cuza (1859-1866)* este adevărată și poate fi susținută prin următorul fapt/exemplu istoric.

În primul rând, Cuza a unificat armata, cursul monetar, sistemul vamal, serviciul telegrafic, Guvernul, Parlamentul. Apoi, domnitorul Cuza și premierul Kogălniceanu au realizat importante reforme, consolidând statul român în domeniul economic, agrar, școlar, juridic, militar etc.

Așadar, prin aceste măsuri statul român a fost organizat unitar, devenind mai omogen și mai puternic.

Test 15/2020 MEC – – *propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva*

Sub.III – 30 pct. (24p+6p) – Totalitarism și democrație în Europa secolului XX

Secolul XX a cunoscut atât ideologii politice democratice, cât și ideologii politice totalitare, de dictatură. Când aceste ideologii au fost puse în practică, putem vorbi despre regimuri și practici politice.

Două ideologii totalitare din Europa Occidentală din prima jumătate a secolului XX sunt fascismul și nazismul.

Caracteristici ale fascismului italian sunt preamărirea statului, desconsiderarea democrației, a liberalismului, a drepturilor și libertăților individului, dovadă fiind chiar vorbele lui Mussolini: „Statul este absolutul, pe când individul este relativ”.

Caracteristica de bază a nazismului german este antisemitismul; partidul lui Hitler considera că evreii sunt o populație inferioară care trebuie exterminată, făcând astfel loc rasei ariene, rasa superioară germană.

Din păcate pentru Europa, pentru cetățeni în general, ideologiile totalitare nu s-au rezumat la aspectul lor teoretic, filosofic, mai exact pseudofilosofic, ci au fost puse și în practică. Au fost puse în practică atât în perioada interbelică, cât și cea postbelică, adică după anul 1945, în Europa Răsăriteană ocupată de URSS.

O practică politică totalitară din Europa de Est supusă URSS – Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, România, Germania de Est -, în perioada postbelică o constituie eliminarea de către partidele comuniste a tuturor opozanților, folosind poliția politică – Securitatea, KGB, STASI, FSB - împotriva tuturor „dușmanilor poporului”. Ideea de bază era „cine nu e cu noi e împotriva noastră” și trebuie eliminat, chiar fizic. Toți cei care se opun comuniștilor – foștii lideri sau membri ai partidelor democratice desființate, patronii cărora li se luaseră fabricile, băncile, firmele de transport, micile ateliere prin naționalizarea industriei, „chiaburii” adică țărani înstăriți, dar și toți țărani cărora li s-au luat pământurile prin colectivizarea agriculturii, preoții greco-catolici cărora li se desființase biserica, studenții care erau supuși manipulării, intelectualii supuși cenzurii etc. - sunt urmăriți, arestați, întemnițați în lagăre și închisori. În România comunistă, cele mai teribile închisori erau Sighet, Aiud, Rm. Sărat, Jilava, Gherla, Pitești, Făgăraș, Canalul Dunăre-Marea Neagră. În Uniunea Sovietică sistemul de penitenciare, majoritatea politice, purta numele de GULAG și cuprindea multe milioane de deținuți politici. Un scriitor celebru care a lăsat pagini cutremurătoare despre sistemul de detenție din Gulagul sovietic este Al. Soljenițin. Tot Soljenițin a dezvăluit crimele din lagărele sovietice în cartea *O zi din viața lui Ivan Denisovici*. În cazul României comuniste, cel care a descris crimele înfăptuite de comuniști prin *Experimentul Pitești* este Virgil Ierunca.

Dincolo de „cortina de fier”, în Occident – Franța, Marea Britanie, Elveția, Austria, Belgia etc., regimurile democratice, cu practici democratice, se mențin neîntrerupt în a doua jumătate a secolului XX.

Din punctul meu de vedere, aceste practici democratice – apărarea demnității umane, libera dezvoltare a personalității umane, accesul liber la justiție, garantarea libertăților constituționale – libertatea de exprimare, de gândire, de circulație etc, pluralismul politic, statul de drept au asigurat atât cetățenilor cât și statelor respective condiții propice de dezvoltare. Democrația liberală din Occident a mers mână în mână cu prosperitatea economică, cu societatea de consum, grație și liberei funcționări a economiei de piață, bazată pe cerere și ofertă.

O dovadă în acest sens este și faptul că, în timp ce comunismul, cu un sistem centralizat, dirijat, ultraplanificat și controlat politic s-a prăbușit, democrația occidentală a constituit o puternică atracție și pentru est-europeni, stimulând emigrația clandestină din anii 1945-1989, dar și revoluțiile anului 1989 și ducând la înlăturarea totalitarismului comunist din Europa de Est în anul 1989.

Ilustrativ este, dacă luăm ca reper gradul de dezvoltare a celor două state germane, prăpastia dintre Occident și lumea comunistă: faptul că, în timp ce, de exemplu, Germania comunistă producea automobile Trabant, Republica Federală Germania - țară liberă, capitalistă, democratică - producea automobile Mercedes, Audi, Opel, BMW etc.

În concluzie, secolul XX a fost nu doar secolul vitezei sau al energiei atomice, ci și secolul extremelor, al Holocaustului, al Gulagului, totalitarismul de ambele nuanțe producând un uriaș număr de victime și traume, iar democrația aducând o viață demnă și prosperă pentru cei mai mulți dintre cetățeni.

Test 16/2020 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. CAER (Consiliul de Ajutor Economic Reciproc).
2. Liderii partidelor tradiționale sunt acuzați de „trădare”, „complot”, „spionaj”, judecați, condamnați și închiși..
3. Cei doi lideri politici menționați în ambele surse (și în A, și în B) sunt Gheorghe Gheorghiu-Dej și Stalin.
4. Sursa A.
5. Cauză: „În 1955 (...) Nikita Hrusciiov a decis că era necesară o reacție adecvată față de NATO”.
- Efect: „Ca urmare (Hrusciiov) a inițiat Pactul de la Varșovia”.
6. Alte două practici politice totalitare utilizate în România comunistă sunt cultul personalității și utilizarea Securității ca poliție politică.

Cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu. După vizitele din anul 1971 din Asia – China, Coreea de Nord – Nicolae Ceaușescu impune cultul propriei personalități. El, liderul suprem, supranumit de apologeți / lăudători „Geniul Carpaților”, este omniprezent, omnipotent, omniscient.

Omniprezent, adică este prezent non-stop în mass-media scrisă și audio-vizuală – la TV, la radio, în ziare, reviste, manuale școlare, portretele lui sunt prezente în toate instituțiile publice – primării, sedii de miliție, școli, universități, festivaluri – precum „Cântarea României”, Cenaclul Flacăra, uriașe procesiuni, cortegii etc.

Omnipotent, adică Nicolae Ceaușescu este socotit, și chiar așa se întâmplă, atotputernic; el decide în problemele de politică internă - economie, educație, armată, construcții, urbanistică etc, de politică externă – relații mai bune/mai strânse sau mai încordate/ mai reci cu diferite state.

Ceaușescu este socotit omniscient, adică a toate cunoscător, el dă „indicații prețioase” tuturor – de la profesorii care învață astfel cum să predea materia, la medicii care învață cum să opereze, la minerii care învață de la Ceaușescu cum să extragă minereul și cărbunele, iar țăranii învață de la „cel mai iubit fiu al poporului” cum să practice agricultura. El, liderul suprem, este socotit „cel bun, cel drept, cel mare, cel viteaz” însumând astfel toate epitelele prezente în titulatura domnitorilor noștri, de la Alexandru cel Bun la Mihai Viteazul.

A doua practică politică totalitară din România comunistă o constituie *folosirea Securității ca poliție politică*. Toți cei care se opun comuniștilor – lideri politici, chiar din rândul comuniștilor (precum Lucrețiu Pătrășcanu), patronii cărora li se confiscaseră fabricile prin naționalizarea industriei, țăranii care nu acceptau colectivizarea, preoții greco-catolici cărora li se desființase biserica, studenții care erau supuși manipulării, intelectualii supuși cenzurii etc sunt urmăriți, arestați, întemnițați în lagăre și închisori. *Experimentul Pitești*.

7. O asemănare între practicile politice utilizate în Europa în ultimul deceniu al secolului XX, după anul 1989, este aceea că toate statele foste comuniste - Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, România – au parcurs o perioadă de tranziție de la comunism la democrația-liberală, au adoptat constituții democratice și astfel au preluat aceleași valori democratice precum în Occident: pluralismul politic, alegeri libere, garantarea în practică a drepturilor și libertăților cetățenești, economie de piață, funcționarea societății civile, statul de drept.

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. C.A. Rosetti (e bine și *I. Ghica*).
2. secolul XIX.
3. Domnitorul Moldovei este Mihail Sturdza.
O acțiune desfășurată în Moldova în anul 1848 este organizarea unei întâlniri a boierilor și reprezentanților orașenilor la Iași.
4. Două informații referitoare la acțiunile din București din anul 1848 sunt:
Revoluția a început în orașul București la data de 11/23 iunie 1848.
Străzile Bucureștiului erau pline de oameni cărora li se distribuiau copii ale *Proclamației de la Islaz*.
5. Comitetul revoluționar din Țara Românească a jucat un important rol în pregătirea, declanșarea, fixarea programului și succesul revoluției muntene, un rol important avându-l Rosetti și Ghica.
Prima informație care susține acest punct de vedere este: „(...) un comitet revoluționar însărcinat cu organizarea unei revolte armate”.

A doua informație este: „la 9/21 iunie, la Islaz, membrii comitetului au dat citire unei Proclamații în care...”.

6. Afirmarea conform căreia acțiunile desfășurate de români în anul 1859 au contribuit la constituirea statului român modern este adevărată și poate fi susținută prin următorul fapt/exemplu istoric.

Test 16/2020 MEC – propunere de rezolvare - *prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva*

Românii, prin divanurile ad-hoc, au cerut Unirea Moldovei și Valahiei. Marile puteri au fost de acord doar cu formarea unui stat cu doi domnitori, două guverne... În această situație, românii au aplicat „politica faptului împlinit” și au ales, în ianuarie 1859, același domnitor în Moldova și Valahia – Al.I. Cuza.

Așadar, dubla alegere a lui Al.I. Cuza, în ianuarie 1859, în Moldova și Muntenia a dus la formarea statului român modern, prin acțiunile unioniste ale românilor.

Sub.III – 30 pct. (24p+6p) – Organizarea spațiului românesc în secolele IX-XVIII

Începând cu secolul IX apar primele informații despre existența unor formațiuni prestatale în spațiul românesc. Pornind de la acestea, în secolele viitoare vor lua naștere statele medievale românești independente.

Una dintre autonomiile locale amintite în spațiul românesc în secolul al XIII-lea este voievodatul lui Litovoi. Această autonomie este menționată, alături de încă patru, în documentul *Diploma ioaniților* – 1247.

Una dintre caracteristicile acestei autonomii este că ea cuprindea o zonă întinsă din sudul Carpaților, trecând inclusiv în zona Țării Hațegului.

O a doua caracteristică este aceea că voievodul Litovoi avea atribuții administrative, judecătorești, fiscale dar și militare (lb. slavă, voievod - șef militar; în limba latină, termenul este *dux*- adică tot șef militar).

În Transilvania, regii Ungariei impun organizarea instituțiilor centrale. Două dintre acestea sunt *Biserica catolică* și *Dieta* (adică *Adunarea Stărilor* privilegiate – nobili, fruntași ai secuilor și ai orășenilor sași).

Dacă în Transilvania, instituțiile urmează mai ales un model occidental, în spațiul extracarpatic ele sunt modelate după cele bizantine sau sud-slave, fapt vizibil și în modul de organizare, denumire, atribuții etc.

Cea mai importantă instituție centrală din spațiul românesc extracarpatic, din secolul XIV, este *Domnia*. În fruntea sa se găsea domnitorul – termen provenit din latinul *dominus* – adică stăpânul țării (în lb. slavă era numit *Hospodar*, sau *Gospodar*). El era stăpânul țării, al oamenilor, acorda moșii, aduna taxe, bătea monedă, era judecător suprem. Ca șef militar, domnitorul era numit voievod. El conducea armata, încheia tratate de pace, de alianță, comerciale etc. Prin ungerea sa de către mitropolit, domnitorul era socotit „unsul lui Dumnezeu”. Slăbiciunea majoră a domniei românești era cauzată de sistemul mixt de accedere la tron, adică nici 100% ereditar, nici 100% ereditar. Din această cauză au rezultat numeroase probleme de succesiune, lupte pentru tron etc. de-a lungul întregului Ev Mediu.

Constatăm că, pentru secolele XIV-XVI, chiar și XVII, domnul are puteri destul de mari, însă, la începutul secolului XVIII situația se degradează, Domnia își pierde din atribuții, din prestigiu. Această degradare a Domniei este cauzată de impunerea de către Poarta otomană a regimului fanariot. Domnii nu mai sunt aleși de „țară” ci sunt numiți de către sultan; domnii nu mai provin din vechile dinastii, ci sunt de origine greacă; domniile nu mai au durate lungi, ci foarte scurte – în medie 3-4 ani; domnul nu mai poate încheia tratate, nu mai bate monedă, nu mai are armată, nu mai poate da ultima sentință la judecată și pedeapsa capitală. Peste tot, sultanul are cel mai greu cuvânt. În concluzie, Principatele Române (Moldova, Valahia) își păstrează autonomia internă, dar această libertate coboară la un nivel extrem de scăzut.

În concluzie, acum vreo mie de ani, în spațiul românesc au apărut diferite autonomii locale. Pornind de la ele au luat naștere statele feudale care și-au organizat propriile instituții. În secolul al XIV-lea statele românești extracarpatic devin independente. Situația, însă, se deteriorează de-a lungul secolelor XVI-XVII, iar în veacul al XVIII-lea, statele românești ajung aproape simple provincii ale Porții otomane.

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. Un lider politic precizat în sursa B este Gheorghiu-Dej (e bine și *P. Groza*).
2. În privința libertăților civile (în constituțiile comuniste) erau prevăzute garanții pe cât de multe, pe atât lipsite de conținut (...).
3. O instituție de stat menționată în sursa A este Parlamentul (Marea Adunare Națională).

O instituție de stat menționată în sursa B este Guvernul.

4. Sursa A.

5. Cauză: „*Gheorghiu-Dej a atribuit statului un rol decisiv în acest proces (de industrializare a țării)*”.

Efect: „*ca urmare, statul ar fi fost acela care ar fi alocat materiile prime, ar fi reglementat vânzarea și prețurile*”.

6. Alte două practici politice totalitare întâlnite în Europa în prima jumătate a secolului XX sunt cultul personalității liderului comunist - Stalin și politica antisemită a regimului nazist german.

Cultul personalității lui Stalin. Liderul sovietic impune cultul propriei personalități. El, liderul suprem, supranumit de apologeti / laudători „părintele popoarelor”, este omniprezent, omnipotent, omniscient.

Omniprezent, adică este prezent non-stop în mass-media scrisă și audio-vizuală – la cinema, la radio, în ziare, reviste, manuale școlare, portretele lui sunt prezente în toate instituțiile publice – primării, sedii de miliție, școli, universități, festivaluri, manuale școlare, procesiuni publice, pe stadioane, străzi, numele său este conferit multor străzi, orașe din URSS. Numele de Stalin este dat la numeroase școli, fabrici, asociații, academii, unor vârfuri montane.

Omnipotent, adică Stalin „*Omul de oțel*” este socotit, și chiar așa se întâmplă, că are toată puterea: el decide în problemele de politică internă - economie, educație, armată, construcții, urbanistică etc., de politică externă – relații mai bune/mai strânse sau mai încordate/reci cu diferite state.

Stalin este socotit omniscient, adică a toate cunoscător, el dă „indicații prețioase” tuturor – de la profesorii care învață astfel cum să predea materia, la medicii care învață cum să opereze, la minerii care învață de la Stalin cum să practice mineritul, la siderurgie unde oțelarii învață de la „părintele popoarelor” cum să producă oțelul. El, liderul suprem, este socotit iubitor al păcii mondiale și adversar al imperialismului burghez.

A doua practică politică totalitară din Europa primei jumătăți a secolului XX o constituie acțiunile naziste împotriva evreilor. Antisemitismul nazist este clar expus de către Hitler chiar din anul 1924 în cartea sa *Mein Kampf*. După preluarea puterii, în ianuarie 1933, regimul nazist începe să aplice, pas cu pas, politica antisemită: legile de la Nürnberg împotriva evreilor; Noaptea de cristal din noiembrie 1938 – când sunt distruse sute de magazine evreiești și sinagogi, iar zeci de mii de evrei sunt încarcerați în lagăre; izolarea evreilor în ghetouri; obligația ca evreii să poarte „steaua lui David” – steaua galbenă; excluderea evreilor din universități, avocatură, spitale, afaceri, presă; „soluția finală” adică decizia șefilor naziști – Hitler, Himmler, Heydrich, Bormann, Göring, Goebbels - de a elimina fizic milioane de evrei; Holocaustul din timpul celui de-al doilea război mondial cu deportarea în lagărele de exterminare de la Auschwitz-Birkenau, Dachau, Treblinka, Sobibor, Maidanek ș.a.; experimentele pe oameni etc. Toate acestea constituie atrocități împotriva ființei umane, genocid, pe singurul motiv că sunt socotiți „rasă inferioară”, iar germanii arieni trebuie să fie stăpânii lumii.

7. O caracteristică a ideologiei democratice din Europa secolului XX este aceea că, indiferent de forma de guvernământ, dacă sunt respectate principiile precum suveranitatea poporului, separarea puterilor în stat, pluralismul politic etc., cetățeanul se poate bucura de o deplină libertate și demnitate, respectându-i pe ceilalți.

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Antanta (sau Tripla Antantă).

2. sec. XX.

3. Evenimentul militar desfășurat în anul 1913 este Al Doilea Război Balcanic.

O urmare a acestui eveniment militar este că România a primit sudul Dobrogei de la Bulgaria.

4. Două informații referitoare la Primul Război Balcanic sunt:

În Primul Război Balcanic s-a înregistrat o rapidă victorie a Bulgariei asupra Turciei.

Primul Război Balcanic s-a desfășurat în anul 1912.

5. Atitudinea Rusiei este, în anul 1914, una amicală, rușii voind ca România se le fie aliată. În acest sens, conducătorii Rusiei – chiar țarul Nicolae II și ministrul de externe - vizitează România.

Prima informație care susține acest punct de vedere este: „*în primăvara anului 1914, apropierea dintre România și (...) Rusia este un fapt real*”.

Test 17/2020 MEC – propunere de rezolvare - **prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva**

Al doilea fragment este: „*ministrul de externe Sazonov a curtat asiduu România*”.

„*vizita țarului la Constanța (iunie 1914) a marcat începutul unei noi ere (în relațiile româno-ruse)*”.

6. Afirmăția conform căreia o practică politică utilizată în România între anii 1915-1935 a contribuit la consolidarea democrației este adevărată și poate fi susținută prin următorul exemplu. Adoptarea – în 1918 - votului universal, eliminând votul censitar și discriminările politice la adresa evreilor a consolidat regimul politic democratic din România. De exemplu, numărul alegătorilor direcți a crescut de la 100 000 la 5 milioane.

Așadar, adoptarea sufragiului universal a făcut ca în România milioane de oameni să poată participa la viața politică, ceea ce înseamnă o consolidare a democrației – adică a puterii poporului exprimată prin vot.

Sub.III – 30 pct. (24p+6p) – Instituții centrale în spațiul românesc – sec. IX-XVIII

În secolele IX-XI izvoarele istorice menționează existența unor autonomii locale (voievodate) în spațiul intracarpatic – Transilvania.

Cucerirea ungară impune și necesitatea fondării unor instituții care să asigure o mai bună organizare, apărare a provinciei. Două instituții centrale din Transilvania, fondate în secolele XII-XIV, sunt instituția voievodatului și Dieta. O caracteristică a instituției voievodatului este aceea că în fruntea statului se găsește un voievod numit de către regele Ungariei, el putând fi desemnat chiar și dintre români. O caracteristică a Dietei Transilvaniei este aceea că ea se întrunește la solicitarea voievodului, deci nu este o instituție permanentă.

În țările române extracarpatică, o instituție centrală foarte importantă, fondată în a doua jumătate a secolului al XIV-lea este Sfatul domnesc. Acest consiliu restrâns îl ajută pe domnitor în buna conducere a țării, domnul încredințând fiecărui dregător câte un domeniu de care să răspundă. Sfatul domnesc este format din mari boieri, apoi din boieri cu dregătorii. Principalii dregători, care se ocupă de diferite domenii/departamente sunt: vornicul, logofătul, vistiernicul, spătarul, comisul, portarul, banul etc.

De exemplu, vornicul, atât în Valahia cât și în Moldova, este conducătorul Curții domnești, el îndeplinind, în numele domnului, rolul de judecător. (de la cuvântul slav *dvor* – Curte, palat).

Logofătul, atât în Muntenia, cât și în Moldova, este șeful cancelariei domnești, el se ocupă de redactarea actelor, documentelor de cancelarie, secretariat, deține pecetea domnească (din lb. greacă *logos* - cuvânt).

Vistierul, sau tezauratorul, bate monedă în numele domnului și adună taxe în numele domnului, ocupându-se de finanțele țării.

Spătarul, în numele domnului, exercită funcția de conducător al armatei, al gărzii domnești.

Comisul reprezintă responsabilul cu problemele cavaleriei, al cailor, armă foarte importantă pentru ducerea cu succes a războiului în Evul Mediu (numele provine dintr-un cuvânt latin desemnând staulul cailor).

Aceste dregătorii, plus altele, reflectă tot mai marea complexitate a vieții în statele medievale românești.

În secolul al XVI-lea, pe măsură ce presiunea otomană se intensifică, constatăm că instituțiile statelor românești suferă un proces de decădere. De exemplu, domnul țării deși este ales în continuare de „țară” - de boieri, preoți, călugări, orășeni etc - trebuie să fie confirmat de sultan. Fără această confirmare – investitură - există riscul major ca domnul să fie detronat rapid la ordinul sultanului.

De asemenea, tot în secolul XVI, constatăm că în Sfatul domnesc intră tot mai mulți boieri greci, la presiunea Porții otomane. (sau *în armată, în secolul XVI – trupele de mercenari sunt tot mai numeroase*).

Decăderea autorității, prestigiului instituțiilor centrale, slăbire constatată încă din secolul XVI, se amplifică în secolele următoare, ajungând la cel mai critic punct în secolul XVIII. Astfel, în Moldova, începând cu anul 1711, domnii vor fi numiți exclusiv de către sultan. Ei sunt în cea mai mare parte greci ortodocși, din cartierul Fanar din Istanbul. Domnii fanarioți sunt numiți direct de către Poartă, pe perioade scurte de timp, sunt numiți, mutați din Moldova în Valahia și invers, sau detronați, uciși la porunca sultanului. Domnii fanarioți nu mai dispun de armată proprie, nu mai pot încheia tratate externe, nu mai pot bate monedă, nu mai pot practica negoțul extern după cum ar fi mai avantajos, ci trebuie să îndrepte mărfurile mai ales spre Stambul. Din punctul meu de vedere, situația instituțiilor statelor românești extracarpatică se deteriorează extrem de mult de-a lungul secolului fanariot, dar tot rămâne puțină autonomie – ele nefiind transformate în pašalâcuri.

În concluzie, dacă la începuturile lor, instituțiile centrale sunt organizate după modelul bizantin, slav sau apusean, la început de secol XVIII instituțiile preiau tot mai mult modelul turco-fanariot, oriental.

Subiectul I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p).

1. Țara Românească (e bine și *Moldova*).
2. Adunarea Obștească avea puterea legislativă.
3. În ambele surse, cele două state menționate sunt Rusia și Turcia.
4. Sursa B (*eventual, scriem și citatul din sursă*).
5. Cauză: „*mica boierime, fiind blocată în afirmarea ei de mării boieri*”.

Efect: „*revendică o participare mai largă în conducerea statului*”. (pot fi și alte relații cauzale, dar să căutăm exprimări/ fragmente din sursă care arată cauzalitatea, respectiv efectul, urmarea, precum: *deoarece; pentru că...; respectiv ca urmare, așadar...*).

6. Un proiect politic referitor la statul român elaborat în a doua jumătate a secolului XVIII este memoriul boierimii moldo-muntene adresat reprezentanților puterilor creștine adunați la Focșani – 1772. După un nou război purtat între creștini și otomani, o delegație de boieri români (laici și clerici) adresează un memoriu delegaților ruși care negociau condițiile păcii cu Poarta. Elita boierească românească solicită țarinei Ecaterina a II-a următoarele: înlăturarea domniilor fanariote și revenirea la domniile pământene; libertatea comerțului pe Dunăre; conducerea țării să fie realizată de către un grup de 12 boieri; ocrotirea rusească, rușii ortodocși fiind văzuți ca frații și protectorii românilor, de asemenea, ortodocși.

Peste vreo două decenii, cu ocazia altor tratative de pace între delegațiile creștine ruse, austriece și cea otomană, boierimea românească adresează un nou memoriu. Este vorba despre memoriul de la Șiștov – 1791. Cererile românilor sunt foarte asemănătoare celor din anul 1772. (le ENUMERĂM!). Putem adăuga retrocedarea raialelor Turnu, Giurgiu și Brăila, stabilirea graniței dintre principate și Poarta otomană pe Dunăre. (putem scrie chiar de un memoriu pe care boierii români îl adresează lui Napoleon, Franței – *până la 1800*)

7. O asemănare între două proiecte politice referitoare la statul român elaborate în cadrul revoluției pașoptiste (*de la 1848*) este următoarea: atât în cadrul Petiției Proclamației de la Iași, cât și în cuprinsul Proclamației de la Islaz - Țara Românească, revoluționarii pașoptiști solicită libertatea presei. (e bine și *îmbunătățirea sit. țărani.*)

Sub.II. – 30 pct (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Liga Sfântă.
 2. secolul 16.
 3. Domnul Țării Românești este Mihai Viteazul.
- O cauză a confruntărilor lui Mihai Viteazul cu otomanii o constituie răscoala antiotomană de la București.
4. Două informații referitoare la *prevederile* tratatului de la Alba Iulia sunt:

Stările subordonează Țara Românească principelui Ardealului.

Domnului Țării Românești i se retrag prerogativele domniei.

Țara Românească urma să fie condusă de un sfat restrâns, format din 12 mari boieri.

Domnul muntean urma să fie degradat la statutul de locțiitor al principelui Transilvaniei.

5. Acțiunile militare ale românilor sub conducerea lui Mihai Viteazul, desfășurate după răscoala de la București din 1594, sunt foarte ample/energice/numeroase. Armatele lui Mihai Viteazul atacă numeroase cetăți turcești, fie din Balcani, fie din Dobrogea, fie de pe malul românesc al Dunării, pagubele produse turcilor fiind importante.

Un prim fragment care susține această afirmație este: „... inițiate de domnul Țării Românești pe linia Dunării..”

Al doilea fragment este: „*Mihai ocupă importantul port Brăila*”.

Altă informație este: „(Mihai) *trece la acțiuni dincolo de Dunăre*”.

O altă informație este: „*confruntarea decisivă pregătită de turci a avut loc la Călugăreni ...*”.

6. Afirmația conform căreia caracteristicile instituției centrale politice – Domnia - sunt modificate în secolul al XVIII-lea, după anul 1716 - este adevărată și poate fi susținută prin următoarea informație istorică.

În anul 1716, sultanul impune regimul fanariot în Țara Românească. Așadar, prin această impunere din afara țării a unui domn străin, constatăm o importantă modificare în organizarea instituției Domniei în Valahia.

Așadar, dacă până la acel moment marea majoritate a domnilor români munteni proveneau din dinastia Basarabilor, din anul 1716 domnii sunt în marea lor majoritate de origine greacă și sunt impuși din afara țării, de către sultan, pe când înainte erau aleși de către „țară”. Această situație dovedește o decădere gravă a Domniei și a statutului domnitorilor Principatelor în raport cu Poarta otomană.

Test 18/2020 MEC – propunere de rezolvare - *prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva*

Subiectul III – 30 pct. (24 ptr. info. istorică; 6 ptr structură) – **Evoluția politică a României în secolul XX**

La începutul secolului XX România avea un regim politic liberal-democratic, în care întâlnim elemente avansate precum monarhia constituțională parlamentară, separarea puterilor, pluralismul politic, garantarea drepturilor și libertăților cetățenești, dar și elemente învechite precum menținerea votului censitar și discriminarea evreilor. Așadar, se cereau schimbări în sens democratic, precum lărgirea dreptului de vot.

O cauză a adoptării Constituției din anul 1923 este aceea că Marea Unire din anul 1918 impunea includerea în legea fundamentală a cererilor românilor ardeleni.

Și promisiunile regelui Ferdinand, și modificările constituționale din anul 1917. Și spiritul vremurilor ca în Franța, Marea Britanie, Elveția etc. erau cauze care impuneau schimbări în sens democratic.

O consecință a adoptării Constituției din 1923 este aceea că statul român a devenit mai democratic, pentru că au fost eliminate prevederile discriminatorii precum votul censitar – acum, în constituția din 1923, votul este universal - însă doar pentru bărbați -, iar criteriul religios nu mai poate fi o piedică în calea dreptului de vot, a drepturilor politice. De asemenea, toți cetățenii –românii 72% și minoritățile 28%- au aceleași drepturi.

Însă, dacă regele Ferdinand a respectat principiile democratice, fiul său, regele Carol II, a căutat să aibă tot mai multă putere. Așa că, în anul 1938, Carol al II-lea a impus o constituție autoritară – Constituția din 1938. Regele era socotit Capul Statului, puterile statului erau controlate de către rege astfel că principiul separării lor era încălcat, drepturile și libertățile cetățenești erau restrânse, partidele politice au fost desființate și multe altele. Ba chiar s-a format un partid unic, al regelui Carol II. Însă, cu excepția legionarilor, alți politicieni nu au avut prea mult de suferit, adică au continuat să trăiască, să scrie, să se exprime uneori critic la adresa regelui.

Dacă despre constituția regelui Carol II din 1938 putem spune că este una autoritară, despre constituțiile comuniste putem afirma că sunt totalitare. Astfel, atât în Constituția stalinistă din 1952, cât și în cea național-comunistă din 1965, principiul partidului-unic este clar formulat. Practic, partidul unic, numit PMR în 1952, și PCR în 1965, este socotit „forță politică conducătoare” – el controlează societatea, economia, cultura, viața privată a indivizilor etc.-, iar statul român e socotit „stat al oamenilor muncii de la orașe și sate”.

Drepturile și libertățile fundamentale sunt înscrise în constituțiile comuniste din 1952 sau 1965, însă, în practică nu există pârgurile, garanțiile care să impună respectarea lor. Nu există un stat de drept.

De exemplu, votul este universal, dar singurul partid care poate fi votat, singurul existent, este PMR/PCR. Alegerile sunt socotite libere dar, în lipsa pluralismului politic, acest drept de vot este golit de conținut. Dreptul la viață, la siguranță, la apărare, la un proces corect, la inviolabilitatea domiciliului, a convorbirilor telefonice etc sunt înscrise în Constituțiile comuniste. În realitate, zi de zi, ceas de ceas, cetățenii români constată că pot fi arestați în mod abuziv de către Securitate, Procuratură, că pot fi interogați într-un mod violent, folosindu-se tortura, că presa este cenzurată, că scrisorile sau convorbirile telefonice sunt interceptate, că în locuința omului se poate intra prin efracție, că Securitatea poate monta aparate de interceptare, de ascultare, celebrele microfoane încastrate în pereți, în priza de la telefon etc. Statul voia să controleze totul.

Nemulțumirea față de regimul comunist din România s-a manifestat violent la finalul secolului XX. Într-un context extern favorabil, revoluția română începută la Timișoara a ieșit victorioasă la București în dec. 1989.

La câteva zile după victoria revoluției, noii guvernanți au adoptat un decret prin care se permitea înființarea formațiunilor politice, înlăturându-se sistemul partidului unic. De asemenea, în primăvara anului 1990 au avut loc alegeri libere. Apoi, Parlamentul ales atunci a devenit Adunare Constituantă și, până în noiembrie 1991, a dezbătut și votat o constituție democratică – Constituția din 1991. Principiile democratice cuprinse în aceasta lege fundamentală sunt: suveranitatea poporului, separarea puterilor, pluralismul politic, garantarea drepturilor și libertăților cetățenești, libera manifestare a personalității umane, demnitatea umană...

Apoi, numărul mandatelor președintelui României a fost limitat la maximum două; s-a produs alternanța la putere a diferitelor formațiuni politice, pe cale pașnică – ceea ce a dovedit maturizarea conștiinței politice a românilor, însușirea valorilor apusene. Au fost realizate reforme în economie etc. Occidentul democratic a apreciat această revenire la democrație, prin urmare România a putut fi admisă ca stat membru al UE și NATO.

În concluzie, dacă după Marea Unire din 1918, în România a funcționat un regim democratic, consolidat prin adoptarea Constituției din 1923, după mai multe decenii de autoritarism și de dictatură totalitară comunistă, la finalul secolului XX, după revoluția din decembrie 1989, în România s-a putut reveni la un regim politic democratic.

Test 19/2020 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva
Subiectul I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p).

1. Alexandru cel Bun.
2. Petru I depune omagiul/jurământ de supunere regelui Vladislav Jagello.
3. În ambele surse, cele două state menționate sunt Moldova și Ungaria; (e bine și *Moldova și Polonia*; e bine și *Polonia și Ungaria*).
4. Sursa A (*eventual, scriem și citatul din sursă*).
5. Cauză: „*Nerespectarea de către Alexandru cel Bun a obligațiilor ce i se impuneau*”.
- Efect: „*Urma să ducă la împărțirea Moldovei între cei doi suverani (ai Ungariei și Poloniei)*”. (pot fi și alte relații cauzale, dar să căutăm fragmente din sursă care arată cauza, respectiv efectul, urmarea, precum: deoarece: pentru că...; respectiv ca urmare, așadar...).
6. O acțiune desfășurată în secolul al XIV-lea pentru formarea statului medieval Țara Românească o constituie lupta de la Posada.

În toamna anului 1330, regele Ungariei Carol Robert de Anjou atacă Țara Românească. Pretextul, sau chiar cauza, acestui atac îl constituie ocuparea de către voievodul român Basarab a cetății Severinului.

Regele Ungariei pătrunde în statul românesc sud-carpatic; românii aleg un loc de luptă care îi favorizează, loc cunoscut sub numele de Posada. Aici, între munți, în noiembrie 1330, voievodul român Basarab I obține o victorie zdrobitoare împotriva armatei regale maghiare. Bătălia, descrisă în *Cronica pictată de la Viena*, marchează întemeierea statului românesc sud-carpatic de sine stătător.

A doua acțiune desfășurată în secolul al XIV-lea pentru formarea statului românesc Valahia, aflat în sudul Carpaților, o constituie înființarea instituțiilor, amintim aici înființarea Mitropoliei ortodoxe.

Urmașul întemeietorului Basarab, fiul său – Nicolae Alexandru – înființează, în anul 1359, în capitala țării sale, la Curtea de Argeș, Mitropolia ortodoxă. Prin această acțiune, statul românesc este consolidat.

Mitropolitul îl ajută pe domnitor, îi așează coroana pe cap, îl unge, prin ceremonia mirungerii. Prin această ceremonie, domnitorul este socotit „unsul lui Dumnezeu”, este socotit stăpân – „autocrator”, este socotit ca având puterea de la Dumnezeu „Io, ... din mila lui Dumnezeu...”.

De asemenea, în caz de vacanță a tronului, mitropolitul deținea funcția de locțiitor al domnului.

7. O caracteristică a autonomiilor locale din spațiul românesc sud-carpatic în secolul al XIII-lea este aceea că ele sunt organizate sub forma cnezatelor – precum cnezatul lui Ioan sau cnezatul lui Farcaș, dar și sub forma voievodatelor – ca în cazul voievodatului lui Litovoi, sau a voievodatului lui Seneslau. (putem socoti răspuns corect și formularea – *o caracteristică a autonomiilor locale din spațiul românesc sud-carpatic, în secolul al XIII-lea este că ele depind de regatul Ungariei, sunt supuse/vasale regilor Ungariei; sau autonomiile locale – sunt conduse de căpetenii politice, militare, administrative, judecătorești, precum voievozii sau cnezii*).

Subiectul II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Primul Război Mondial.
2. Secolul XX (sau 20).
3. Numele diplomatului român este Nicolae Titulescu.

Funcția îndeplinită de N. Titulescu la Societatea Națiunilor este de președinte al Adunării Generale a acestei organizații internaționale.

4. O informație referitoare la acțiunile diplomatice românești în relațiile cu Uniunea Sovietică este că Nicolae Titulescu, în numele României, stabilește relații diplomatice cu Uniunea Sovietică în anul 1934.

O a doua informație referitoare la relațiile diplomatice românești în raport cu URSS este aceea că, în 1936, Titulescu poartă convorbiri cu Litvinov pentru semnarea unui tratat de asistență mutuală româno-sovietic.

5. În opinia mea, sau punctul meu de vedere este că..., sau fără această formulare) politica externă a României în perioada 1921-1929 a fost una bogată (*intensă sau amplă*), obiectivul central/principal al diplomației române fiind apărarea granițelor statului național unitar român. În această perioadă, statul român a semnat acorduri (*s-a aliat, sau a semnat tratate de alianță* etc.) cu numeroase state, a aderat la acorduri defensive. România a semnat tratate fie cu un stat sau altul, fie cu mai multe state în același timp formând astfel alianțe regionale.

Informațiile din sursa dată (*din documentul dat*) care susțin această opinie sunt: „*relațiile ei (ale României) foarte strânse cu Franța, Marea Britanie...*”, și fragmentul „*convenții defensive cu Polonia, în 1921...*”, și fragmentul „*... cu Cehoslovacia și Iugoslavia în 1921...*”, fragmentul din sursa dată „*tratatele de amicitie cu Franța sau Italia...*”, fragmentul „*aderarea la Pactul Briand-Kellogg și la Protocolul de la Moscova din anii 1928-1929*”.

Atenție la perioadă cerută – doar până în anul 1929!

Test 19/2020 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva

6. Afirmăția că politica internă a României interbelice (în sursa dată, anii 1921-1936) se caracterizează prin democrație este adevărată și poate fi susținută cu următorul exemplu. În România interbelică era în funcțiune Constituția din 1923 care garanta drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, pluralismul politic, separarea puterilor în stat, faptul că „regele domnește dar nu guvernează”. *Așadar, pentru că* sunt prezente / fiind prezente aceste practici politice democratice, *putem susține opinia, putem concluziona* că România interbelică a beneficiat de un regim politic democratic.

ATENȚIE la formulări: sunt obligatorii, dacă vrem să primim punctajul, cele de genul: „*pentru că*” „*din cauză că*” etc, respectiv, „*așadar*”, „*prin urmare*” etc.

Subiectul III – 30 pct (24 pct. informație istorică și 6 puncte structura eseului)

Statul român modern în secolele XVIII-XIX

În secolul al XVIII-lea, statele românești (Principatele Române cum încep să fie numite) ajung în cel mai critic moment al existenței lor. Această situație, regimul fanariot, are drept urmare diverse reacții.

La sfârșitul secolului XVIII, în condițiile desfășurării războaielor ruso-austro-otomane și a tratativilor de pace dintre aceste mari puteri, boierii din Muntenia și Moldova redactează diverse memorii (la Focșani-1772, la Șiștov-1791 etc.). În aceste memorii, elita politică românească (moldo-valahă) solicită puterilor creștine: înlăturarea regimului fanariot și revenirea la domniile pământene, libertatea comerțului, redarea cetățitorilor (raialelor) de pe Dunăre, protecția/ocrotirea principatelor române de către statele creștine etc.

Aceste doleanțe/dorințe ajung să fie puse în practică în primele decenii ale secolului XIX; de exemplu, în anul 1822 regimul fanariot încetează, în anul 1829 se impune libertatea comerțului iar raialele Turnu, Giurgiu și Brăila sunt redade Țării Românești.

Redactarea de memorii, de programe politice continuă și după înlăturarea regimului fanariot, cele mai complexe fiind cele scrise în timpul revoluției pașoptiste. De exemplu, în Proclamația de la Islaz – 9 iunie 1848 – revoluționarii pașoptiști munteni solicită, printre altele: autonomia țării, egalitatea în fața legii, libertatea presei, reforma agrară și desființarea clăcii, organizarea învățământului primar, formarea unei armate naționale, coduri moderne de legi, secularizarea averilor mănăstirești, măsuri de încurajare a economiei etc. – marile personalități pașoptiste fiind: Heliade Rădulescu, I.C. Brătianu, I. Ghica, C.A. Rosetti, N. Bălcescu etc.

Această generație pașoptistă, personalităților amintite anterior - putem adăuga pe Al.I. Cuza, M. Kogălniceanu, V. Alecsandri ș.a.-, reușește, în anul 1859, să aplice „politica faptului împlinit” alegând același domnitor la Iași și București – Al.I. Cuza, și să unească Moldova și Țara Românească în statul român modern. Astfel, unul dintre punctele proiectului pașoptist – Unirea – era realizat; urmau celelalte: marile reforme, independența etc.

După șapte ani de domnie, în anul 1866 Cuza este silit să abdice. Înlăturarea lui Cuza în anul 1866 este atât un rezultat al nemulțumirilor unei părți a elitei politice românești față de regimul autoritar al domnitorului, dar și o încercare de a impune alegerea unui prinț străin, așa cum ceruseră Adunările ad-hoc în anul 1857.

Prin urmare, în primăvara anului 1866, românii reușesc să aducă pe tronul de la București un prinț străin, dintr-o dinastie domnitoare de-ale Europei, și ai cărui moștenitori să fie crescuți în religia țării – creștin-ortodoxă.

Adoptarea în același an – 1866 – a unei prime constituții interne românești – Constituția din 1866 – cu principii liberal-democratice: separarea puterilor, pluralismul politic, garantarea drepturilor și libertăților cetățenești etc. consolidează regimul liberal-democratic din România. În plus, impunerea principiului monarhiei ereditare consolidează statul român modern, asigură stabilitate, prestigiu, liniște în vederea dezvoltării țării.

În concluzie, în intervalul de un secol – de la 1772 la 1870 – în societatea românească au loc importante evoluții. Dacă la finalul secolului XVIII memoriile boierești solicitau marilor puteri creștine înlăturarea regimului fanariot și o autonomie mai largă a țărilor române, peste o sută de ani vedem realizat idealul statului român modern – 1859, cu o constituție democratică și un prinț străin, cu o dinastie ereditară – 1866. Următorul pas era, firesc, dobândirea independenței. Apoi, tot într-un context favorabil, trebuia realizată deplina unitate statală – 1918.

Puțini români puteau spera la 1770 ceea ce s-a împlinit la 1859, 1877 sau 1918. Multe din aceste realizări sunt opera generației pașoptiste și a celei ce i-a urmat, iar familia Brătianu este cel mai bun exemplu.

Subiectul I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p).

1. Documentul internațional semnat în anul 1856 este Tratatul de pace de la Paris.
2. Clauzele Tratatului de pace, din anul 1878, de la San Stefano erau:
România era recunoscută independentă.
Rusia relua Sudul Basarabiei.
Armata rusă avea dreptul de a tranzita România spre Bulgaria.
Armata rusă staționa în Bulgaria timp de doi ani.
3. În ambele surse, cele două spații istorice sunt România și București.
4. Sursa B (*eventual, scriem și citatul din sursă*).
5. Cauză: „*întrucât puterile continuau să le considere țara un teritoriu dependent de Imperiul otoman*”.
Efect: „*Nimeni nu i-a invitat pe români (la Conferința de la Constantinopol)*”.
6. Două fapte istorice desfășurate în spațiul românesc, în perioada 1848-1857, care au contribuit la formarea statului român modern sunt formularea proiectului politic pașoptist și activitatea Adunărilor/Divanurilor ad-hoc.
Proiectul politic pașoptist. Este opera revoluționarilor români de la 1848: Bălcescu, Brătianu, Rosetti, Kogălniceanu, Alecsandri, Cuza ș.a. Proiectul pașoptist, cuprins în programele revoluției pașoptiste (în Proclamația de la Islaz...), prevedea: obținerea autonomiei, țării, unirea Principatelor, reformarea/modernizarea statului – educație, sistem agrar, comerț, legislație penală și civilă, libertatea presei, drepturi și libertăți cetățenești, egalitatea în fața legii etc. Aceiași generație reușește să unească Valahia și Moldova în anul 1859.
Al doilea fapt istoric care a contribuit la formarea statului român modern îl constituie activitatea divanurilor ad-hoc. Marile puteri au decis, în 1856, ca românii să fie consultați în privința felului în care vor să se organizeze în viitor. În anul 1857, divanurile ad-hoc de la București și Iași au prezentat dorințele țării, aproape identice. Aceste dorințe erau: unirea Principatelor într-un stat numit România, alegerea unui prinț străin, autonomia, neutralitatea și un regim liberal-democratic pentru noul stat. În anul 1859, aceiași unioniști menționați la 1848 au reușit să aleagă același domnitor, deci formarea statului român modern.
7. O asemănare între două măsuri adoptate în timpul domniei lui Al.I. Cuza (1859-1866) este: *atât armata, cât și moneda au fost unificate; atât stema, cât și serviciul telegrafic au fost unificate; atât adunările, cât și guvernele au fost unificate în anul 1862; atât serviciul telegrafic, cât și serviciul vamal au fost unificate; atât secularizarea averilor mănăstirești, cât și reforma agrară au vizat pământurile; atât Codul Penal, cât și Codul Civil erau legiuri moderne, preluate după model francez; atât reforma învățământului, cât și reforma agrară au modernizat statul. IMPORTANT este ca să existe două măsuri între care să se vadă asemănarea!*

Sub.II. – 30 pct (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Domnitorul Moldovei este Ștefan cel Mare.
2. secolul XV.
3. Lupta desfășurată în anul 1476 este cea de la Războieni.
O acțiune desfășurată de otomani în contextul acestei confruntări este încercarea eșuată de a ocupa cetățile.
4. Două informații referitoare la tătari sunt:
În 1475 otomanii ocupă Hanatul Crimeii, astfel că îi transformă pe tătari în supuși direcți ai Imperiului Otoman.
În anul 1476, pregătindu-se să atace Moldova, sultanul Mahomed al II-lea ordonă tătariilor să atace primii.
5. Evenimentele anilor 1484-1487 au avut pentru Moldova urmări foarte grave. Moldova a pierdut cetățile Chilia și Cetatea Albă – citadele foarte importante pentru securitatea și comerțul moldovenesc. De asemenea, neavând aliați – Ungaria, Polonia - Ștefan cel Mare a trebuit să reia plata tributului către Poartă.
O primă informație care susține această afirmație este: „*o nouă invazie a turcilor – 1484 - se încheie cu ocuparea cetăților de la Marea Neagră*”.
A doua informație este: „*Chilia și Cetatea Albă erau (...) două dintre bastioanele de rezistență ale Moldovei...*”
Alt fragment este: „*din 1487, Moldova reîncepe să plătească tribut Imperiului Otoman...*”.
6. Afirmația *constituirea statului medieval Moldova s-a realizat în secolul XIV și prin acțiuni desfășurate în plan intern* este adevărată și poate fi dovedită prin următoarea informație istorică.
Factorului extern – „descălecatul” voievodului Bogdan din Maramureș i s-a adăugat un factor intern – răscoala localnicilor împotriva urmașilor lui Dragoș, vasali Ungariei.

Test 20/2020 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva

SAU: Întemeierea Mitropoliei ortodoxe a Moldovei, cu sediul în capitala Suceava – 1387 – de către Petru I Mușat, a contribuit la întemeierea unui stat românesc de sine stătător - Moldova. (sau *ce face Roman I*)

Așadar, acțiunile voievozilor Bogdan și Petru I, dar și acțiunile localnicilor au pus bazele statului medieval Moldova în secolul XIV.

Subiectul III – 30 pct. (24 ptr. info. istorică; 6 ptr. structură) – Evoluția statului român în secolul XX

La începutul secolului XX, statul român avea un regim politic democratic, existând totuși și aspecte nedemocratice, precum menținerea votului censitar și discriminarea politică a evreilor pe criterii religioase.

Evoluția societății, modelul occidental, promisiunile regelui Ferdinand și cererile românilor din provinciile unite cu România în anul 1918 au necesitat o nouă lege fundamentală – Constituția din 1923.

Constituția din 1923 se baza pe o serie de principii democratice, precum: suveranitatea poporului, separarea puterilor în stat, pluralismul politic, garantarea drepturilor și libertăților cetățenești, egalitatea în fața legii etc. Ne vom opri la principiul „regele domnește dar nu guvernează”.

La capitolul dedicat atribuțiilor/prerogativelor monarhului, după aproape fiecare atribut al său, urma expresia „în virtutea legii”, „conform legii” sau una asemănătoare. De exemplu, regele putea semna tratate în numele României, dar aceste tratate nu aveau valoare dacă nu erau ratificate de Parlament într-o anumită perioadă de timp. Regele bătea moneda țării, dar acest atribut se exercita în virtutea unei legi. Regele acorda/conferea decorațiile române, dar această activitate se putea face doar în temeiul unei legi. Regele putea dizolva Parlamentul, dar într-un termen înscris foarte clar în Constituție, trebuia să fie organizate noi alegeri și să se întrunească noul Parlament. Regele putea semna orice act dorea, însă, dacă acel act nu era semnat și de către ministrul din domeniul respectiv (*contrasemnat de către ministrul de resort*) actul regelui nu avea nicio valoare. Prin semnarea actelor și de către miniștri, acești miniștri deveneau responsabili de actul respectiv, nu regele. Regele putea grația orice persoană, dar numai după pronunțarea sentinței definitive, el nu putea interveni în timpul acțiunii de judecată. În plus, Constituția din 1923 prevedea foarte clar că: „*Regele nu are nicio altă atribuție decât cele stabilite clar în constituțiunea de față*”. Tocmai această expresie arată că formularea „regele domnește dar nu guvernează” nu era o vorbă goală, ci era un principiu autentic democratic.

În anul 1938, regele Carol al II-lea a impus o nouă lege fundamentală și un regim autoritar. Constituția din 1938, din deceniul patru al secolului XX, avea numeroase prevederi care limitau libertățile cetățenilor și creșteau puterea monarhului. Astfel de prevederi sunt: regele era socotit Capul Statului. Dreptul de vot era acordat doar de la vârsta de 30 de ani în sus. Pedepsa cu moartea era aplicată și pe timp de pace.

Peste 10 ani, în 1948, România are cea dintâi constituție stalinistă, în 1952, pe cea de-a doua. O asemănare între prevederile constituțiilor din 1948 și 1952 este aceea că forma de guvernământ este Republica Populară. O altă asemănare este că există un partid unic, numit PMR. O altă asemănare este că instituția care elaborează legile, evident, sub controlul partidului unic, se numește Marea Adunare Națională. O altă asemănare este aceea că ambele constituții – din 1948 și din 1952 - sunt constituții staliniste.

Stalinismul începe să fie criticat de către Gheorghiu-Dej la începutul anilor '60 – deceniul șapte al secolului XX. Această atitudine va fi continuată de către Nicolae Ceaușescu în același deceniu șapte.

Un punct de vedere referitor la evoluția României în deceniul șapte al secolului XX este că România trece de la stalinism la național-comunism. Acest fapt se observă și în conținutul noii constituții – cea din 1965. Constituția din 1965 elimină acel articol, capitol, introductiv din 1952, care ridica în slăvi, lauda excesiv rolul URSS, al Armatei Roșii în comunizarea României. Nicolae Ceaușescu căuta să prezinte comunismul românesc ca fiind comunism național și nu de import, nu impus din afara țării de către sovietici.

Totodată, Constituția din 1965 marchează și o încercare de a rescrie istoria României. Numele țării este schimbat în Republica Socialistă România. Numele partidului unic redevine Partidul Comunist Român.

Seria modificărilor de nume data încă din ultimii ani ai lui Dej – anii deceniului șapte: Orașul Stalin revine la numele său istoric de Brașov; numele de Stalin dat multor străzi, combinate, școli etc. este schimbat cu alte nume, unele chiar naționale. Problema romanității românilor, a relațiilor româno-ruse de-a lungul secolelor, a tezaurului românesc de la Moscova, a formării statului național-unitar român în 1918, chiar a rolului generalului/mareșalului Ion Antonescu în istoria românilor încep să fie rescrise.

În concluzie, de-a lungul secolului XX România a parcurs mai multe forme de organizare, regimuri politice, fapt ilustrat și de conținutul legilor fundamentale – constituțiile acestei perioade.